

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

FREKVENČNÍ ANALÝZA VÝRAZOVÝCH PROSTŘEDKŮ PASIVA
VE ŠPANĚLŠTINĚ

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Autor práce: Anna Kantorová

Studijní obor: Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3

2017

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 9. května 2017

Ráda bych poděkovala PhDr. Janě Peškové, Ph.D. za vedení mé kvalifikační práce, za její čas a užitečné rady. Poděkování patří také mé rodině, Gabriele Sobolové za pomoc s formální úpravou práce, Kateřině Lidinské za rady a pomoc při práci s korpusem InterCorp. V neposlední řadě Abelu Núñezovi Pérezovi za kontrolu a opravu španělských textů v mé práci.

Anotace

Má bakalářská práce s názvem *Frekvenční analýza výrazových prostředků pasiva ve španělštině* je rozdělena na dvě části; teoretickou a praktickou.

V části teoretické se věnuji v prvním bloku tomu, jak na problematiku španělského pasiva nahlíží a jak trpný rod vysvětlují a popisují čeští lingvisté. V druhém bloku popisují, jaký přístup mají k pasivu španělští lingvisté. Detailně jsem se zaměřila především na oblast vybraných opisných slovesných vazeb, jimiž lze vyjádřit pasivum ve španělštině.

Praktickou část pak věnuji korpusové analýze vybraných opisných slovesných vazeb – frekvenci jejich užití v konkrétních oblastech a způsobům, jež využívají čeští překladatelé pro jejich překlad do českého jazyka.

Cílem mé práce bylo představení a vysvětlení opisných slovesných vazeb, kterými lze vyjádřit pasivum ve španělském jazyce, jako metody, která je pro mnohé z nás nová či neobvyklá a díky které můžeme úroveň našeho projevu ve španělštině posunout ještě výše.

Klíčová slova: pasivum; diateze; opisné slovesné vazby s participiem; frekvenční analýza; korpusová analýza

Abstract

My bachelor thesis named *Frequency analysis of means of expression of Passive in Spanish* is divided into two parts; theoretical and practical.

In the first section of the theoretical part, I examine how the problematic of Spanish passive is seen and explained by Czech linguists. In the second section I describe the attitude of Spanish linguists towards the passive voice. I focused in detail mainly on the chosen periphrastic verbal structures whereby it is possible to express passive in Spanish.

The practical part is concentrated to the corpus analysis of the chosen periphrastic verbal structures – their frequency of use in specific fields and methods used by Czech linguists for their translation into the Czech language.

The aim of my piece of writing was to present and explain periphrastic verbal structures, whereby we can express passive voice in the Spanish language, as a method which is new or unusual for the most of us and thanks to which we can elevate our speech in Spanish even more.

Key words: passive voice; diathesis; periphrastic verbal structures with participle; frequency analysis; corpus analysis

Obsah

Úvod	7
1. Pasivum španělského jazyka z pohledu českých lingvistů	8
1.1. Trpný rod ve španělštině očima Jiřího Černého	8
1.2. Trpný rod ve španělštině očima Jany Králové a kolektivu.....	10
1.3. Trpný rod ve španělštině očima Bohumila Zavadila a Petra Čermáka	12
1.4. Trpný rod ve španělštině očima Evy Spitzové	16
2. Pasivum španělského jazyka z pohledu španělských lingvistů	20
2.1. Trpný rod ve španělštině očima Real Academia Española	20
2.2. Trpný rod ve španělštině očima Luise García Fernández.....	29
3. Studie a výzkum vybraných opisných slovesných vazeb.....	38
3.1. Analýza výrazových prostředků pasiva ve španělštině v korpusu InterCorp.....	39
3.1.1. Salir + participium	39
3.1.2. Andar + participium.....	44
3.1.3. Venir + participium.....	47
3.1.4. Ir + participium a quedar + participium.....	53
3.2. Studie sémantických rozdílů mezi vybranými vazbami	53
3.3. Analýza nejčastěji užívaných participií na korpusu CREA	53
3.3.1. Výskyt participia beneficiado v korpusu CREA a jeho analýza.....	54
3.3.2. Výskyt participia determinado v korpusu CREA a jeho analýza	56
Závěr	58
El resumen	62
Seznam použité literatury a zdrojů	65
Seznam příloh.....	66
Příloha č. 1	66
Příloha č. 2	67
Příloha č. 3	68
Příloha č. 4.....	69

Úvod

Ve své bakalářské práci se budu zabývat tématem *Frekvenční analýza výrazových prostředků pasiva ve španělštině*. V teoretické části se zaměřím na to, jak je viděna problematika pasiva ve španělském jazyce ze dvou různých pohledů; českých lingvistů a španělských lingvistů. Rozeberu, jak nahlíží na trpný rod Jiří Černý (Morfología española), Jana Králová a kolektiv autorů (Moderní gramatika španělštiny), dále pak Bohumil Zavadil a Petr Čermák (Mluvnice současné španělštiny) a Eva Spitzová (Morfología española). Podrobně analyzuji a rozepíšu, jak jednotliví lingvisté vysvětlují jednotliví autoři španělské pasivum, jakým způsobem se ve španělském jazyce trpný rod tvoří, do jakých kategorií či podkategorií ho řadí či jaké typy rozlišují. Dále pak zahrnu příkladové věty, na kterých demonstrují teorii trpného rodu. Detailně se zaměřím především na oblast výrazových prostředků tzv. pasivní rezultativnosti, kterou popisují a definují lingvisté Zavadil a Čermák. V další části teoretické části se budu zabývat tím, jak vysvětlují pasivum ve španělském jazyce rodilí mluvčí, tj. španělští lingvisté. Soustředit se budu především na pohled lingvistů z Real Academia Española (Nueva gramática de la lengua española) a na dílo Diccionario de Perífrasis Verbales od Luise Garcíi Fernández. Společně s tím, jak vysvětlují dané gramatické odvětví španělští lingvisté, zahrnu do teoretické části i druhy pasiva, které jednotliví autoři rozeznávají a zmiňují ve svých dílech, ukázkové věty demonstrující probírané téma či specifické způsoby vyjádření pasiva ve španělském jazyce (opisné slovesné vazby, tj. pohled Luise Garcíi Fernández).

Praktickou část bakalářské práce věnuji analýze problematiky španělského pasiva vysvětlené v teoretické části. Jako zdroj pro výzkum a studii budu využívat korpus CREA od Real Academia Española a český paralelní korpus InterCorp, které jsou oba volně dostupné v elektronické formě na internetu. Pro každý korpus zvolím konkrétní oblast pro výzkum, následně pak budu zkoumat frekvenci výskytu opisných slovesných vazeb vyjadřujících trpný rod ve španělštině, způsob, kterým jsou vazby překládány do českého jazyka a analyzuji rozdíly na rovině sémantiky.

1. Pasivum španělského jazyka z pohledu českých lingvistů

1.1. Trpný rod ve španělštině očima Jiřího Černého

Jako první se zaměříme na pohled českého lingvisty Jiřího Černého a jeho přístup k trpnému rodu ve španělském jazyce, který popisuje ve své knize *Morfología española*.

Dle Jiřího Černého (2008, s. 138) mnoho indoevropských jazyků tvoří takové věty, které vytváříme pomocí podmětu (kterým je zejména podstatné jméno), přísudku (kterým jsou převážně tranzitivní slovesa) a předmětu přímého (kterým je další podstatné jméno). Mezi takový typ vět řadí Černý např.:

„*Pedro **escribe** la carta.*“

„*Mi padre **compró** ayer un coche.*“

„*El próximo sábado, la asamblea **eligirá** al presidente.*“¹

Tyto věty můžeme „převést“ do pasiva neboli trpného rodu. V případě převedení věty z rodu činného (aktiva) do rodu trpného (pasiva) se předmět přímý změní v trpném rodě na podmět, aktivní sloveso získá formu pasiva a původce děje (podmět) obdrží formu předložky či se z věty vytratí úplně (pokud neplní důležitou roli ve významu fráze).

Trpný rod španělských sloves klasifikuje Černý (2008, s. 138) do tří skupin.

První skupinou jsou tzv. **základní tvary trpného rodu španělských sloves**, které jsou vždy tvořeny pomocí slovesa **ser** a příčestí. Mezi věty v základním tvaru řadí např.:

„*La carta **es escrita** por Pedro.*“

„*Las casas **fueron construidas**.*“

„*Cientos de obreros **fueron despedidos** últimamente.*“²

Pokud se rozhodneme zkoumat podrobně větu „*La carta es escrita (por Pedro)*“, původní věta v činném rodě je „*Pedro escribe la carta*“. Převodem z aktiva do pasiva došlo k tomu, že se z předmětu stal podmět (*la carta*) a původce děje, tzv. konatel (v tomto případě *Pedro*), který byl ve větě aktivní samotným podmětem, úplně „zmizel“ či se proměnil pouze v předložkový doplněk.

---

¹ Černý, J.: *Morfología española*, Univerzita Palackého v Olomouci 2010, s. 138

² *Ibidem*

Druhotné (sekundární) tvary trpného rodu tvoříme ve španělském jazyce prostřednictvím slovesa **estar** a příčestím. Do druhé skupiny tvarů pasiva patří věty jako např.:

„*La carta **está escrita** por Pedro.*“

„*Las casas **están construidas**.*“

„*La cena **estaba preparada**.*“³

V případě věty „*La carta **está escrita (por Pedro)***“ není dle Jiřího Černého tato forma trpného rodu vždy považována za pasivum a je spíše označována jako výsledek pasivní činnosti.

Třetí skupinou trpného rodu španělských sloves jsou tzv. **tvary příbuzné**. Tyto tvary pasiva jsou tvořeny pomocí ostatních sloves a příčestí. Typickými větami v trpném rodě, které jsou tvořeny pomocí příbuzných tvarů, jsou např.:

„*Carlos **se vio obligado** a irse.*“

„*...porque **se sintió amenazado**...*“

„*Muchos obreros **se encontraron despedidos** últimamente.*“⁴

Mezi „ostatní slovesa“, jimiž lze vytvořit trpný rod, řadí Černý verba jako **verse**, **sentirse**, **encontrarse** nebo **hallarse** a mnoho dalších (+ příčestí). Tato forma pasiva odpovídá první skupině, tzn. základnímu tvaru trpného rodu (sloveso **ser** a příčestí) a zároveň se i mohou nahradit slovesem **ser** („*Carlos **se vio obligado** a irse/ **Carlos fue obligado** a irse*“).

Jak již bylo zmíněno výše, trpný rod ve španělském jazyce je strukturován prostřednictvím slovesa **ser** a participiem. Dle některých gramatiků lze za pasivum považovat i fráze utvořené pomocí slovesa **estar** a příčestí. Tento tvar trpného rodu má však i své odpůrce z řad gramatiků, kteří oponují, že tento tvar pasiva označuje spíše výsledek pasivní činnosti. Posledním poznatkem je, že některá španělská slovesa se užívají pro tvorbu pasiva stejným způsobem, jako trpný rod tvořený slovesem **ser/estar** a příčestím.

---

³ Černý, J.: Morfología española, Univerzita Palackého v Olomouci 2008, s. 138

⁴ Ibidem

V případě věty „*Algunos campesinos se sintieron amenazados*“⁵ a její obdobné formy „*Algunos campesinos fueron amenazados*“⁶ nedochází k významnému rozdílu ve významu, avšak v případě použití slovesa **sentirse** + příčestí dojde k tomu, že věta získá určitý sémantický rys, zatímco věta, ve které bylo použita forma pasiva **ser** + příčestí, funguje sloveso **ser** pouze jako pomocné. V širším slova smyslu jeho funkci můžeme označit za nositele morfologické kategorie.

1.2. Trpný rod ve španělštině očima Jany Králové a kolektivu

Jana Králová, Valerio Báez San José a Josef Dubský věnují v knize *Moderní gramatika španělštiny* problematice španělského pasiva krátkou kapitolu, která přináší demonstraci existujících druhů pasiva, vysvětlení, jak se tvoří, a především užití teorie v praktických příkladech. Jana Králová a kolektiv definuje slovesný rod (v našem případě rod trpný) následovně:

*„Slovesný rod je dán poměrem mezi původcem děje a gramatickým podmětem věty.“*⁷

Tato skutečnost znamená, že pokud je podmět původcem děje, jedná se o rod činný, tzv. aktivum. Není-li však podmět původcem daného děje, jde o rod trpný, tzv. pasivum.

Jsou definovány tři různé skupiny trpného rodu ve španělském jazyce. Prvním z nich je tzv. **opisné pasivum**. Tato forma pasiva se tvoří prostřednictvím slovesa **ser** a příčestí. Použité příčestí se musí shodovat jak v rodu, tak v čísle s podmětem věty. V případě, že chceme v trpném rodě vyjádřit činitele děje, vždy je potřeba použít předložku **por**.

---

⁵ Černý, J.: *Morfología española*, Univerzita Palackého v Olomouci 2008, s. 139

⁶ *Ibidem*

⁷ Králová, J. a kol.: *Moderní gramatika španělštiny*, Plzeň 1999, s. 127

Příkladovými větami tvořenými tzv. opisným pasivem jsou dle Králové a kolektivu např.:

*„En la creencia popular la masonería **es vista** como una organización cerrada.“
„... al final todos acabaron **siendo conquistados** por las Baleares.“⁸*

Dle Králové a kolektivu je vedle základního tvaru opisného pasiva ve španělském jazyce používáno také s velkou frekvencí struktura **verse** a příčestí. Použití takovéto konstrukce můžeme vidět na větě:

*„... un sector que, lejos de resentirse del aislamiento de la Península, **se ha visto** ampliamente **beneficiado por esta circunstancia**: el turismo.“⁹*

Opisné pasivum se užívá především v psaných projevech, a to zejména tam, kde chce mluvčí naznačit či zdůraznit přímou návaznost na předchozí sdělení. V projevech, které mají mluvenou formu, je častěji upřednostňována forma aktiva, tj. rodu činného.

Další skupinou trpného rodu španělského jazyka, je tzv. **zvrtné pasivum**. Tato forma vyjádření pasiva se utváří zvrtným tvarem verba. Slovesa v tomto tvaru se vždy musí shodovat s podmětem věty jak v rodu, tak i v čísle. Použití zvrtného pasiva demonstruje např.:

*„Francisco Rodríguez de Partearroyo, cuyo proyecto final es el que **se ha llevado a cabo**.“*

*„Blas Matamorro confirmaba así que los cuadernos **seguirán escribiéndose** durante el próximo milenio.“¹⁰*

Jelikož trpný rod tvořený v jazyce českém a trpný rod tvořený v jazyce španělském má mnoho odlišností, ve španělštině, na rozdíl od češtiny, můžeme i při použití zvrtného pasiva vyjádřit činitele děje.

---

⁸ Králová, J. a kol.: Moderní gramatika španělštiny, Plzeň 1999, s. 127

⁹ Ibidem

¹⁰ Ibidem

Ukázkovou větou, kde je použito zvrtné pasivum, ale zároveň je vyjádřen konatel děje, je:

„Su ejecución se llevó a cabo por un equipo dirigido por Juan Vizcaíno.“¹¹

Posledním typem trpného rodu je tzv. **neosobní pasivum**. Tvoříme ho zvrtným tvarem třetí osoby jednotného čísla slovesa. Tento tvar trpného rodu je ve španělštině považován za charakteristický pro mluvenou formu jazyka, můžeme se s ním však shledat s častou frekvencí i v psaném jazyce, a to především v publicistice. Mezi neosobní pasivum patří věty jako:

„En este sentido se conserva de la época muestras arqueológicas en el Museo Provincial.“

„... que Baleares se ha situado entre los primeros puestos de la clasificación de territorios europeos.“¹²

Jak ale zmiňuje Králová a kolektiv v poznámce, z gramatického hlediska nejsou tyto konstrukce shledávány za pasivní, nýbrž za tzv. **neosobní věty**, v nichž má původce děje funkci předmětu.

1.3. Trpný rod ve španělštině očima Bohumila Zavadila a Petra Čermáka

Další kapitola teoretické části, která popisuje pohled na trpný rod očima českých lingvistů, bude věnována knize Mluvnice současné španělštiny od Bohumila Zavadila a Petra Čermáka. Toto dílo v otázce trpného rodu přináší nové způsoby, jimiž lze pasivum vyjádřit.

---

¹¹ Králová, J. a kol.: Moderní gramatika španělštiny, Plzeň 1999, s. 127

¹² Králová, J. a kol.: Moderní gramatika španělštiny, Plzeň 1999, s. 128

V souvislosti s pasivem španělského jazyka hovoří Zavadil a Čermák o tzv. **rezultativních významech povahy slovesného děje**. Tento význam definují následovně:

„Rezultativní povaha slovesného děje v zásadě charakterizuje děj jako dovršený, jehož výsledek trvá jako stav. Trvání výsledného stavu je významově modifikováno různými pomocnými a polopomocnými slovesy (podobně jako dějová durativnost), čímž vzniká řada dílčích významů i příslušných sémantických a kontextových omezení jejich výskytu. Podle diateze je možno rozlišit rezultativnost aktivní a rezultativnost pasivní.“¹³

Rezultativní povahu slovesného děje lze vyjádřit jak aktivně, tak pasivně, tj. rozlišit rod činný a trpný. Existuje mnoho způsobů a perifrází s participiem, jejichž prostřednictvím lze vyjádřit pasivum. Nejčastěji užívaným z nich je struktura pasiva za pomoci slovesa **estar** a participia – *„El plan está bien pensado.“¹⁴* Můžeme se však setkat i s mnoha jinými pomocnými slovesy, jejichž prostřednictvím vyjádříme pasivum a která mohou základní pasivně rezultativní význam různě upravovat. Mezi taková slovesa řadí lingvisté (2010, s. 325) např. **quedar**, **venir**, **salir**, **ir** nebo **andar**.

Jako první z perifrází uvádí autoři **„estar hecho“**. Tato struktura:

„Vyjadřuje čistý pasivně výsledný stav bez vedlejších významových modifikací. Je stylisticky neutrální a nejfrekventovanější.“¹⁵

Mezi příkladové věty za použití konstrukce „estar hecho“ řadí autoři např.:

„El cuadro está terminado por un discípulo suyo.“

„Está visto lo que se puede esperar de él.“

„Estamos contaminados todos.“

„La sala estaba iluminada.“

„Estaba convencida de lo que usted me había dicho.“¹⁶

---

¹³ Zavadil, B. – Čermák, P.: Mluvnice současné španělštiny (Lingvisticky interpretační přístup), Karolinum, Praha 2010, s. 325

¹⁴ Zavadil, B. – Čermák, P.: Mluvnice současné španělštiny (Lingvisticky interpretační přístup), Karolinum, Praha 2010, s. 326

¹⁵ Zavadil, B. – Čermák, P.: Mluvnice současné španělštiny (Lingvisticky interpretační přístup), Karolinum, Praha 2010, s. 327

¹⁶ Ibidem

Další strukturou, kterou můžeme vyjádřit trpný rod ve španělském jazyce, je dle Zavadila a Čermáka „**quedar hecho**“.

„Zdůrazňuje trvání pasivně pojatého výsledného stavu. Je souměřitelné s aktivním traer hecho, llevar hecho a dejar hecho.“¹⁷

Výše zmíněnou strukturu je možno vidět na následujících větách:

*„El plan **queda muy bien pensado**.“*

*„**Quedó explicado** el problema satisfactoriamente.“*

*„**Queda usted expulsado**.“*

*„**Queda suspendida** la sesión.“¹⁸*

Mezi parafráze užívané pro vyjádření pasiva řadí lingvisté také „**venir hecho**“.

„Charakterizuje pasivně pojatý výsledný stav jako nazíraný retrospektivně. Stylistická hodnota je spíše knižní.“¹⁹

Dle Zavadila a Čermáka jsou příkladovými větami, které jsou utvořeny za pomoci konstrukce venir + participium, následující:

*„En todos los casos que acabamos de examinar, el valor de la palabra **viene determinado** por el contexto.“*

*„La maleta **venía cerrada** con una cadena.“*

*„Los variaciones de temperatura **vienen condicionadas** por la presión.“²⁰*

Dále je do skupiny parafrází vyjadřujících trpný rod ve španělském jazyce řazena vazba „**ir hecho**“.

---

¹⁷ Zavadil, B. – Čermák, P.: Mluvnice současné španělštiny (Lingvisticky interpretační přístup), Karolinum, Praha 2010, s. 327

¹⁸ Ibidem

¹⁹ Ibidem

²⁰ Ibidem

„Charakterizuje pasivně pojatý výsledný stav jako nazíraný perspektivně, tj. jako trvajícím za hranice příslušné časové osy dál do budoucnosti. Stylistická hodnota je knižní.“²¹

Při použití této struktury můžeme vytvořit pasivum u vět typu:

„Van fechadas estas dos poesías en Burgos.“

„Iba hecho un pordiosero.“²²

„**Andar hecho**“ je dalším ze způsobů, jak můžeme vyjádřit pasivum. Dle autorů knihy tato konstrukce:

„Dodává pasivně pojatému výslednému stavu významového odstínu distributivnosti. Stylistická hodnota je knižní.“²³

Jako příkladové věty jsou uvedeny:

„Andaban diseminados por todos los cafés.“

„Es preciso saber que andaba manejada por fray Diego.“

„Luis anda enamorado.“²⁴

Poslední perifrází, již lze vyjádřit pasivum ve španělském jazyce, je „**salir hecho**“. Tato struktura je charakterizována tak, že:

„Zdůrazňuje perfektivnost pasivně pojatého stavu.“²⁵

V knize je uvedena následující věta demonstrující použití této struktury:

„La enmienda salió aprobada por mayoría.“²⁶

---

²¹ Zavadil, B. – Čermák, P.: Mluvnice současné španělštiny (Lingvisticky interpretační přístup), Karolinum, Praha 2010, s. 327

²² Ibidem

²³ Ibidem

²⁴ Ibidem

²⁵ Ibidem

²⁶ Ibidem

Dle Zavadila a Čermáka můžeme trvání pasivně pojatého výsledného stavu vyjádřit i za použití řady dalších sloves a příčestí. Obecně lze však říci, že je možné použít jakékoliv sloveso, které se svou funkcí přibližuje ke sponovým nebo polosponovým slovesům. Autoři uvádí slovesa jako např. **hallarse**, **encontrarse**, **verse**, **resultar**, **parecer**, **hacerse**, **seguir**, **mostrarse**.²⁷

1.4. Trpný rod ve španělštině očima Evy Spitzové

Posledním českým lingvistou, jehož pohledu na pasivum španělského jazyka se budu věnovat, je Eva Spitzová. Ta popisuje problematiku trpného rodu velmi podrobně ve své knize *Morfología española*, konkrétně v kapitole nazvané „Diátesis (voz)“.

Diateze, jako jedna z gramatických kategorií, se dle Evy Spitzové (2001, s. 55) zakládá na vztahu gramatického podmětu a děje přísudkového slovesa. Španělština, a s ní i většina moderních indoevropských jazyků, rozlišuje dva typy diateze; rod činný a rod trpný.

V případě rodu činného je podmět zároveň činitelem slovesného děje, v případě rodu trpného má slovesný děj vnějšího činitele. Způsoby, jimiž lze vyjádřit ve španělštině pasivum, jsou analytické; tvoří se za pomoci slovesa **ser** a pojmového slovesa ve tvaru participia. Význam pasiva (tzn. trpného rodu) je obsažen v příčestí daného slovesa, zatímco pomocné sloveso je nositelem ostatních gramatických kategorií (např. osoba, čas atd.) a shody s podmětem.

Skutečnost, že je sloveso **ser** také sponou, která spojuje předmět a jmenný prvek slovesně jmenného přísudku, vedla některé z hispanistů k závěru, že ve španělském jazyce neexistuje trpný rod, protože je jeho forma často zaměňována s vazbou podmět - slovesně jmenný přísudek. Dle těchto lingvistů obě dvě věty „*José es admirado*“ a „*José es prudente*“²⁸ nabízejí stejný formální aspekt. Je zde však opomínán jeden důležitý jev, a to skutečnost, že *admirado* nese funkci slovesnou, tzn. jedná se o sloveso, zatímco *prudente* je přídavné jméno. Z tohoto důvodu je *es admirado* považováno za sloveso, *es prudente* nikoliv.

---

²⁷ Zavadil, B. – Čermák, P.: *Mluvnice současné španělštiny (Lingvisticky interpretační přístup)*, Karolinum, Praha 2010, s. 327

²⁸ Spitzová, E.: *Morfología española*, Masarykova Univerzita Brno 2001, s. 56

Jak bylo zmíněno již výše, slovesné participium obsahuje význam pasiva. Bylo by však absurdní hledat pasivní význam v deverbativních přídavných jménech jako **prudente, feo, verde** atd.²⁹ Přestože se tyto formy mohou zdát na první pohled formálně identické, není tomu tak.

Diateze se ve španělském jazyce vyjadřuje jedině za pomoci tzv. **tranzitivních sloves** (přechodných sloves). Pouze participia takovýchto sloves mohou nést význam pasiva. To je možné vidět v případě, kdy participium funguje jako přívlastkové přídavné jméno. V takovém případě je činitel děje vnější vzhledem k podmětu, se kterým se pojí participium; „*Una mujer amada*“³⁰ je žena, která je milována nějakou osobou, ne sama sebou. „*Una cosa hecha*“³¹ znamená věc, kterou někdo udělal/ vytvořil. Existují však zvláštní případy, kdy se s podstatným jménem, tzn. podmětem pojí participium netranzitivního či subjektivního slovesa. Eva Spitzová uvádí jako příklad věty:

„*Un hombre preocupado.*“

„*Una niña crecida.*“

„*El gato muerto.*“³²

Pouze věta v činném rodě může být převedena do rodu trpného; předmět v rodě činném se promění v rodě trpném na podmět a podmět v rodě činném (pokud se vyjadřuje) se změní v rodě trpném na příslovečné určení původce děje, tzv. **suplemento**. Tato skutečnost je demonstrována na větách:

„*Todos respetaron la decisión – La decisión fue respetada por todos.*“³³

Frekvence využití pasiva v hovorové španělštině je velmi nízká, zpravidla je upřednostňován rod činný s důrazem na předmět/ přísudek a podmět je většinou z rématických důvodů vyjadřován až na konci věty: „*Esta casa la construyeron mis abuelos*“ spíše nežli „*Esta casa fue construida por mis abuelos.*“³⁴

---

²⁹ Spitzová, E.: Morfología española, Masarykova Univerzita Brno 2001, s. 56

³⁰ Ibidem

³¹ Ibidem

³² Ibidem

³³ Ibidem

³⁴ Ibidem

Častější je užití pasivní konstrukce, v níž se nevyjadřuje, či se přímo zamlčuje činitel děje. Jako příkladovou větu uvádí Spitzová:

„*Esta casa fue construida a finales de los años sesenta del siglo pasado.*“³⁵

V takovýchto případech má však španělský jazyk další možnost, jak vyjádřit pasivum a která je využívána s vysokou frekvencí. Jedná se o tzv. **věty pasivně zvrtné** (pasiva refleja) v níž není vyjádřen činitel děje. Věty pasivně zvrtné mají ve španělštině význam trpného rodu a mají tak i zvrtnou formu. Stejně jako v případě trpného rodu, podmět odpovídá předmětu příslušné věty v rodě činném:

„*Este restaurante se inauguró el mes pasado.*“³⁶

V pasivně zvrtných větách je podmět přednostně umístěn za slovesem:

„*Se suspendieron las clases.*“

„*Se venden pisos.*“³⁷

Nesmíme však zaměnit konstrukce pasivně zvrtných vět s konstrukcemi zvrtných sloves; věty pasivně zvrtné existují pouze ve formě třetí osoby a tvoří se pouze za použití přechodných sloves, která nejsou zvrtná. V případě, že je trpný rod vyjádřen v první nebo druhé osobě, po převedení na pasivně zvrtnou větu získává formu třetí osoby („*Fui invitado a cenar – Se me invitó a cenar*“).³⁸

Frekvence pasiva také záleží na slovesném čase; nejčastěji se užívá v minulém čase jednoduchém či složeném, v čase předminulém (tzv. pluscuamperfecto) a v jednoduchém čase budoucím. Pasivum se vyhýbá času přítomnému a imperfektu:

„*Aquí fue descubierta una pirámida maya.*“

„*El Dr. Pérez ha sido nombrado ministro.*“

„*La obra será terminada en breve.*“³⁹

---

³⁵ Spitzová, E.: Morfología española, Masarykova Univerzita Brno 2001, s. 57

³⁶ Ibidem

³⁷ Ibidem

³⁸ Ibidem

³⁹ Ibidem

Nikoli pak „*Aquí es construida ina iglesia*“, ale „*Aquí se construye una iglesia*“ či „*Entonces las casas eran construidas así*“, ale „*Entonces las casas se construían así*.“⁴⁰

Již výše zmíněným a vysvětleným větám pasivně zvrtným se podobají konstrukce, které se nazývají tzv. **věty neosobní** (impersonales reflejas). Tyto věty neosobní se vyvinuly z vět pasivně zvrtných proto, aby zabránily nejednoznačnosti a dvojsmyslnosti. Tvoří se prostřednictvím zájmena **se** a slovesa ve třetí osobě jednotného čísla:

„*Se admira a los héroes.*“

„*Se nombró a tres nuevos secretarios.*“⁴¹

Tyto konstrukce, které jsou převedeny do trpného rodu, se mohou zdát nejednoznačné či dvojsmyslné – „*Se admiran los héroes*“ může znamenat, že hrdinové obdivují sami sebe (význam zvrtný), ale také to, že jeden obdivuje druhého (význam reciproční), nebo také to, že jsou obecně obdivováni (význam pasivní). Konstrukce neosobních vět je zpravidla v rodě činném, kdy je patiens vyjádřen přímým podmětem a nevyjadřuje se činitel děje. Dle pravidel španělské gramatiky je povoleno použití této konstrukce pouze pro věci životné, avšak v lidovém jazyce je používáno i pro věci neživotné:

„*Se arrienda casas.*“

„*Se vende frutas del país.*“⁴²

Gramatická neshoda mezi slovesem a podstatným jménem v tomto případě znamená, že je potřeba ji uvádět jako přímý předmět. Tento sklon se však nevyjadřuje, pokud předmět vznikl z přísudku:

„*Los libros se venden en la planta baja.*“⁴³

---

⁴⁰ Spitzová, E.: Morfología española, Masarykova Univerzita Brno 2001, s. 57

⁴¹ Ibidem

⁴² Ibidem

⁴³ Ibidem

2. Pasivum španělského jazyka z pohledu španělských lingvistů

2.1. Trpný rod ve španělštině očima Real Academia Española

Nacházíme se v druhém bloku teoretické části, ve které se budu věnovat problematice pasiva ve španělském jazyce z pohledu španělských lingvistů. Prvním zdrojem, na který se v této části zaměřím, je dílo *Nueva gramática de lengua española* od Real Academia Española. Ta vysvětluje (2010, s. 3037), že diatezí lze nazvat kteroukoliv z gramatických struktur, která umožňuje vyjádřit slovesné děje a vztahy, které jsou mezi nimi vytvořeny. Morfologické a syntaktické projevy diateze se nazývají “rody”.

Tradičně jsou tyto rody rozděleny na rod činný a rod trpný. Rod činný spojuje funkci podmětu a činitele, rod trpný pak spojuje funkci podmětu a patiens (osoba, zvíře nebo věc zasažená dějem).

Ve španělském jazyce lze vytvořit pasivum pouze za použití tzv. **tranzitivních (přechodných) sloves**.

Románské jazyky si zachovaly podobné konstrukce pro formu pasiva jako španělština, avšak jejich původ jim povoloval a dodnes povoluje užití i netranzitivních sloves. Např. ve francouzském jazyce je možné vytvořit trpný rod neosobní (obecný) s použitím participia. Tento jev demonstruje:

„*En deux mois, el aura été voté quatre fois contre un projet gouvernemental* (En dos meses, se habrá votado cuatro veces contra un proyecto gubernamental; literalmente: ... habrá sido votado cuatro veces).“⁴⁴

---

⁴⁴ Real Academia Española: *Nueva gramática de la lengua española*, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 3039

Taktéž v německém jazyce je možné utvořit trpný rod s participiem za použití netranzitivních sloves. Ukázkovou větou je tak např.:

„*Es wird getanzt* (Se baila; literalmente: Es bailado).“⁴⁵

Na rozdíl od výše zmíněných jazyků povoluje španělština pouze použití tranzitivních sloves pro vytvoření pasiva. Není proto možné utvořit větu jako „*Fue descendido al pozo*“⁴⁶ v případě, že chceme vyjádřit, že někdo (nějaká osoba, popř. my sami) sestoupil do studny.

Absence pasiva neosobního (obecného) je nahrazována ve španělském jazyce pomocí tzv. **impersonal refleja**⁴⁷, která se vytváří použitím zvrátého zájmena **se** („*Se descendió al pozo*“).⁴⁸

Věty aktivní a pasivní jsou dle Real Academia Española (2010, s. 3040) považovány a definovány jako struktury, které si odporují jak v případě funkce syntaktické, tak sémantické. Tyto rozdíly jsou demonstrovány na větě:

„*César venció a Pompeyo*.“⁴⁹

Jedná se o větu v rodě činném, jejíž sémantická funkce (činitel/agens: **César**) zaujímá hlavní funkci syntaktickou (předmět). Vedlejší sémantická funkce, která odpovídá valenci (vazbě), je **patiens (Pompeyo)**, který nabývá syntaktické funkce přímého předmětu.

Výše uvedená věta vypadá po převedení do pasiva následovně:

„*Pompeyo fue vencido por César*.“⁵⁰

---

⁴⁵ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 3039

⁴⁶ Ibidem

⁴⁷ Ibidem

⁴⁸ Ibidem

⁴⁹ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 3040

⁵⁰ Ibidem

Věta v trpném rodě pak obsahuje stejné množství sloves i valencí, má však jiné rozdělení syntaktických a sémantických funkcí. Z *patiens* se stane převodem z rodu činného do trpného podmět, který se shoduje jak v osobě, tak v čísle se slovesem (*Pompeyo* – třetí osoba čísla jednotného, *fue* – třetí osoba čísla jednotného, *vencido*).

Věty v trpném rodě vyjadřují stejný obsah (stejný význam sdělení), jako věty, které jim odpovídají v rodě činném. Avšak dle Real Academia Española (2010, s. 3042) je nutno zvážit adekvátnost jejich užití, tj. je třeba vzít v potaz kontext výpovědi a na jeho základě pak zvolit, který z rodů je v dané situaci více odpovídající, jelikož sdělující (informativní) funkce každého z výše uvedených rodů je rozdílná.

V případě, že chceme během naší výpovědi zdůraznit *patiens*, či pokud nemáme informaci o činiteli děje, je preferováno užití pasiva společně s participem spíše než věty v rodě činném. Real Academia Española uvádí věty, na nichž je možné pozorovat tento jev:

„En la carretera México – Toluca, un individuo fue atropellado en el momento en que cruzaba esta vía.“ (Excélsior 6/1/1997)

„El referido proyecto de Ley fue aprobado la pasada semana por la Cámara de Diputados.“ (Tiempos 23/1/1997)

„Woods fue aclamado por miles de aficionados en el último hoyo.“ (Nuevo Herald 14/4/1997)⁵¹

Nejznámější a také nejčastěji užívanou strukturou pro tvorbu pasiva ve španělském jazyce je vazba **ser** + participium. Dalším způsobem je však také použití tzv. **opisných slovesných vazeb** s participiem.

Slovesné opisné vazby patří dle Real Academia Española (2010, s. 2221) společně se složenými časy a určitou skupinou pasivních vět do kategorie, která je nazývána tzv. **přísudky složenými** (*predicados complejos*). Koncept opisných slovesných vazeb s použitím participia je však velmi sporný, proto je v knize uváděn pouze v omezeném množství. Autoři se zaměřili především na pomocná slovesa *estar*, *tener* a *llevar*.⁵²

---

⁵¹ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 3040

⁵² Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2214

Někteří autoři uvádí ve spojitosti s opisnými slovesnými vazbami s participiem i další slovesa, která mohou být použita. Mezi tato slovesa řadí např.: **encontrarse** (*encontrarse perdido*), **hallarse** (*hallarse vigilado*), **ir** (*ir preparado*), **quedar(se)** (*quedar fijada la fecha*), **resultar** (*resultar elegido*), **salir** (*salir perjudicado*), **venir** (*venir envuelto*), **verse** (*verse obligado*).⁵³

Užití vazby **estar** + participium je daleko častější než u zbylých konstrukcí, které jsou tvořeny neosobním slovesem. Struktura **estar** + participium se tvoří za pomoci takových participií, která označují výsledný stav děje či procesu. Tento jev lze pozorovat na:

„*Las puertas **están cerradas**.*“⁵⁴

V případě zmíněné věty se rozumí, že se dveře nachází v tomto stavu z důvodu, že je předtím někdo zavřel. Stejný vztah se týká i dalších příkladů, ve kterých je konstrukce **estar** + participium utvořena tranzitivním slovesem. Přechodná slovesa vyjadřují procesy, které měly úspěšné či neúspěšné zakončení, tzn. procesy, které probíhaly po delší časový úsek, ale zároveň došly i na svůj konec. Jako příkladové věty uvádí autoři:

„*El americano llevaba una pistola Magnum con silenciador, pero, si todo salía como **estaba planeado**, no tendría que usarla.*“ (Allende, Reino)

„*Los profesores **estaban clasificados** en dos grupos.*“ (Millás, Visión)

„*Se afligía porque **no estaban planchadas** las camisas de D. Benigno.*“ (Galdós, Episodios)⁵⁵

---

⁵³ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2214

⁵⁴ Ibidem

⁵⁵ Ibidem

Slovesná opisná vazba **quedar** + participium či **quedarse** + participium jsou vazbami, které pojmenovávají přechodné stavy. Tyto přechodné stavy jsou vyjádřeny za pomoci participia. Jak popisuje Real Academia Española (2010, s. 2842) lze rozdělit význam slovesné vazby **quedarse** + participium do dvou skupin:

1. „*Como verbo de cambio de estado*“ (sloveso, které popisuje změnu stavu)
2. „*Como verbo de permanencia*“ (sloveso, které popisuje setrvání, přetrvávání)⁵⁶

V praxi by to znamenalo, že věta „*Me quedé sentado*“⁵⁷ vyjadřuje setrvání na určitém místě (jednalo by se tak o význam slovesné opisné vazby č. 2), kdy toto přetrvávání může být vyjádřeno úplně či zůstat skryto a být vyjádřeno implicitně. V případě jako např. „*El cuarto se quedó vacío*“⁵⁸ se jedná o pojmenování změny stavu (tzn. význam č. 1).

Kontrast významů, které obnáší slovesná opisná vazba **quedarse** + participium, demonstruje Real Academia Española na větách „*Quedarse dormido*“ a „*Quedarse despierto*“⁵⁹. V prvním případě se jedná o význam č. 1, tedy o popis změny stavu. Naopak případ druhý vyjadřuje význam č. 2 a to setrvání (zůstat vzhůru). Pokud bychom však neznali kontext obou dvou výpovědí, mohlo by dojít k nejednoznačnosti a chybné interpretaci významů vět.

Naopak věta „*El niño se quedó contento*“⁶⁰ může vyjadřovat, že nějaký chlapec setrval ochotně či spokojeně na určitém místě (např. doma poté, co rodiče odešli), ale také to, že byl něčím uspokojen (např. že se s někým shodl).

Obecně je pak význam slovesné opisné vazby **quedarse** + participium vnímán spíše jako označení změny stavu. Naopak vazba **quedar** + participium jako vyjádření výsledku této změny (2010, s. 2844).

---

⁵⁶ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2842

⁵⁷ Ibidem

⁵⁸ Ibidem

⁵⁹ Ibidem

⁶⁰ Ibidem

Opisná slovesná vazba **salir** + participium s sebou nese dle Real Academia Española (2010, s. 2846) dva možné významy:

1. „*Como verbo semicopulativo de cambio de estado*“ (sloveso, které vyjadřuje změnu stavu)
2. „*Como verbo semicopulativo de experimentación, manifestación o constatación*“ (sloveso, které vyjadřuje experimentaci, vyjádření či konstatování)⁶¹

V případě významu č. 1 se užívá struktura **salir** + participium (popř. přídavné jméno) v projevu, který vyjadřuje škodu, bolest či újmu (**afectado, chamuscado, dañado, defraudado, derrotado, escaldado, herido, lastimado, malherido, malparado, marcado, perjudicado, tocado**),⁶² ale taktéž prospěch, užitek, zlepšení či absenci újmy (**agraciado, airoso, apoyado, aumentado, beneficiado, compensado, ileso, intacto, indemne, mejorado, reforzado, rehabilitado**).⁶³ Jako příkladové věty jsou uvedeny např.:

„*De esta **salimos ricos**, según todas las probabilidades.*“ (Clarín, Hijo)

„*La misma Rosalind, que **no había salido indemne** de la aventura, tampoco aprendió ... totalmente la lección.*“ (Najenson, Memorias)

„***Salió ileso** de la hoguera.*“ (Jodorowsky, Pájaro).⁶⁴

Slovesná opisná vazba **salir** + participium se dle výzkumu autorů (2010, s. 2849) objevuje více ve významu č. 1, tj. používá se spíše pro pojmenování změny stavu nežli ve významu č. 2.

Sloveso **salir** má dle Real Academia Española (2010, s. 2850) dvě užití - buď jako sloveso plnovýznamové nebo pomocné. Mezi příklady, kdy je **salir** použito jako sloveso pomocné, tj. kdy je použito ve struktuře opisné slovesné vazby **salir** + participium, řadí

---

⁶¹ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2846

⁶² Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2847

⁶³ Ibidem

⁶⁴ Ibidem

autoři např. „*salir fotografiado/ salir retratado*“ nebo „*salir anunciado/ salir publicado*“.⁶⁵

V prvním případě sloveso *salir* přijímá přísudkové užití, které se nevztahuje k samotné opisné vazbě („*Han salido muy bien en la foto*“)⁶⁶; v případě druhém sloveso *salir* nevyjadřuje přímo výsledek procesu, ale formu objevení, popř. vzniku („*La noticia salió en el diario*“)⁶⁷, bez užití participia. V ani jednom z případů nevyjadřuje sloveso *salir* žádný pohyb (**absuelto, condenado, perjudicado**)⁶⁸.

Existují však výrazy, které je možno označit za lexikalizované, tj. výrazy, které mají samostatný slovní význam. Mezi ně je řazeno např. *salir disparado* či *salir hecho*⁶⁹.

Sloveso **andar**, a proto i opisná slovesná vazba **andar** + participium, patří dle Real Academia Española (2010, s. 2855) do skupiny sloves, které vyjadřují setrvání, vytrvalost a kontinuitu stavu věcí (a stejně tak další slovesa jako např. **seguir, mantenerse, permanecer** a **conservarse**)⁷⁰. Tato slovesa se pak užívají především v čase imperfektivním, tj. nedokonavém, nevylučují však užití času perfektního, tj. dokonavého.

Opisná slovesná vazba **andar** + participium (*Anda preocupado*)⁷¹ vyjadřuje, jak bylo zmíněno již výše, setrvání stavu věcí, nezahrnuje však období či fáze, které mu předcházely.

Konstrukce **andar** + participium velmi často ukazuje na činnosti či povinnosti, např. *andar enredado, andar metido en algo, andar ocupado, andar liado*.⁷² Dalším významem této vazby je vyjádření nějakého nedostatku, absence či omylu (*andar equivocado, andar despistado, andar falto, andar perdido*).⁷³

---

⁶⁵ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2847

⁶⁶ Ibidem

⁶⁷ Ibidem

⁶⁸ Ibidem

⁶⁹ Ibidem

⁷⁰ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2856

⁷¹ Ibidem

⁷² Ibidem

⁷³ Ibidem

Příkladové věty, na kterých je demonstrována tato opisná slovesná vazba, jsou např.:

„*Pienso que ella tenía razón y que yo **andaba equivocado**.*“ (Vargas Llosa, Verdad)

„*Te veo y todavía me parece increíble pensar que **andas metida** en esas cosas.*“ (Belli, Mujer)

„*Hacia varios días **que andaba resfriado**.*“ (Allende, Casa).⁷⁴

Slovesnými vazbami, které vyjadřují pohyb, jsou dle Real Academia Española (2010, s. 2862) konstrukce **ir** + participium a **venir** + participium. Tyto struktury připouští velké množství znaků, tj. významů.

Dle autorů knihy můžeme při použití slovesné opisné vazby **venir** + participium vyjádřit dva různé významy:

1. „*Disposición o presentación*“ (vzhled/ nadání a způsobilost): *venir aderezado, venir dispuesto, venir envuelto, venir preparado*
2. „*Causa o vínculo necesario*“ (nutná příčina nebo vazba): *venir determinado, venir exigido, venir forzado, venir obligado, venir pedido, venir requerido*⁷⁵

V případě významu č. 1 označuje tato opisná vazba čin, který výslovně, tzn. explicitně představujeme jako např. *viene aclarado, viene escrito, viene explicado, viene resumido*⁷⁶ či upozorňuje na to, že existuje nějaký fyzický důkaz popisovaného činu, např. *viene escrito, viene firmado, viene reseñado*.⁷⁷ Tento jev je demonstrován na větě:

„... *una de esas revistas que de cuando en cuando compraba en los quioscos y que **venían envueltos** en celofán.*“ (Muñoz Molina, Extraños).⁷⁸

Podle Real Academia Española druhá skupina významu slovesné opisné vazby **venir** + participium pojmenovává pohyb – přesněji jeho původ. Tento koncept významu

---

⁷⁴ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2856

⁷⁵ Ibidem

⁷⁶ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2863

⁷⁷ Ibidem

⁷⁸ Ibidem

slovesa *venir* je velmi blízko konceptu příčiny. Participia sloves, která vyjadřují původ tohoto pohybu, se velmi často užívají ve větách ve formě jmenného přísudku. Pomocí těchto sloves ve formě participia je možné vyjádřit takového původce, který dal vzniknout, podpořil, zdůvodnil či řídil stav určitých věcí. Mezi taková participia se řadí např. **apoyado, avalado, causado, condicionado, dado, determinado, establecido, fijado, forzado, implicado, inducido, justificado, marcado, motivado, obligado, pedido, probado, propiciado, señalado, sugerido.**⁷⁹

Užití opisné slovesné vazby je představeno na větě:

„Pero se me ocurrió de pronto que, a ese teléfono, en la guía, vendría asociado un nombre, supongo yo, o al menos unas siglas.“ (Torrente Ballester, Viento).⁸⁰

Většina charakteristických rysů opisné slovesné vazby **ir** + participium je stejná jako pro konstrukci **venir** + participium. Sloveso **ir** (a stejně tak i *venir*) vyjadřuje a zdůrazňuje především rysy vnějšího vzhledu nějaké věci či osoby. Stejným způsobem jako v případě slovesa **venir** i opisná slovesná vazba **ir** + participium používá participia takových sloves, která vyjadřují tvar či formu, ve které se objevuje určitá věc. Toto užití je typické u výpovědí, které popisují plány či projekty:

„La cocina va toda alicatada.“

*„Toda esta plaza irá adoquinada.“*⁸¹

V této struktuře je také běžné užití participií sloves, která vyjadřují vlastnosti složení či vnitřní způsobilosti určité věci: *„Va integrado“*, *„Irá incorporado“*, *„Iba pegado“*.⁸²

Slovesa **ir** a **venir** se také shodují co se týče popisu takové skutečnosti, kdy se vyjadřuje děj, který s sebou nese fyzický důkaz (*„va escrito, firmado, sellado“*).⁸³

---

⁷⁹ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2863

⁸⁰ Ibidem

⁸¹ Ibidem

⁸² Ibidem

⁸³ Ibidem

Sloveso **ir** má ve struktuře slovesné opisné vazby stejný význam a funkci jako výše popsané sloveso **llevar**, které připouští užití kvantitativního rozvíjejícího větného členu pro vyjádření určitého výpočtu:

„*Van recogidas 200000 firmas.*“

„*Van ya muertos veinte automovilistas desde el viernes.*“⁸⁴

V případě, že jsou v opisné slovesné vazbě **ir** + participium užitá participia jako např. **destinado, dirigido, enfocado, orientado, encaminado**⁸⁵, jedná se o význam, který charakterizuje určitý směr („*Es una idea que parece peregrina, pero que no va mal encaminada*“).⁸⁶

2.2. Trpný rod ve španělštině očima Luise García Fernández

Jak již bylo zmíněno výše, ve španělském jazyce je možné vyjádřit trpný rod velmi často prostřednictvím opisných slovesných vazeb. Španělský lingvista Luis García Fernández věnoval vysvětlení problematiky opisných slovesných vazeb celou knihu, v níž podrobně vysvětluje nejen významy různých opisných slovesných vazeb, ale také jejich tvorbu či užití.

První opisnou slovesnou vazbou, kterou lze vyjádřit pasivum ve španělštině, je vazba **andar** + participium. Tato konstrukce je tvořena za pomoci přičestí takových sloves, která řadíme mezi přechodná, tzv. **tranzitivní** a pojmenováváme jí stavy, které jsou výsledkem určitého děje (vyjádřený slovesem v participiu). Lze ji označit za obměnu konstrukce **estar** + participium, avšak díky hlavnímu slovesu **andar** získává dynamičtější význam. Autor uvádí příkladové věty:

„*La situación **andaba descontrolada.***“

„*Tu amigo **anda atormentado** por la culpa.*“⁸⁷

---

⁸⁴ Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid, Espasa Libros, 2010, s. 2864

⁸⁵ Ibidem

⁸⁶ Ibidem

⁸⁷ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 90

Obecně lze říci, že u konstrukce **andar** + participium se jedná o takovou strukturu, v níž je nezbytná shoda participia a podmětu slovesa andar a která umožňuje společně s použitím tranzitivního slovesa tvorbu trpného rodu:

„*Juan **anda** **perseguido** por la policía.*“⁸⁸

Sloveso andar funguje v této opisné vazbě stejným způsobem, jako při jeho přívlastkové u žití. Jak jsme si mohli všimnout již výše, mezi příkladovými větami, které obsahují sloveso andar, existuje shoda; hlavní sloveso andar je doprovázeno buď příslovcem nebo přídavným jménem:

„*Juan **anda** **bien**.*“

„*Juan **anda** **enfermo**.*“

„*El partido **anda** **regular**.*“

„*La situación **anda** **pachucha**.*“⁸⁹

V souladu s tímto jevem je možné spojovat participium s příslovcem či přídavnými jmény, či použít v trpném rodě pouze tzv. **participium kvantifikované**:

„*Juan **anda** **enfermo** y **perseguido**.*“

„*El tren **anda** **retrasado** y **lento**.*“

„*La situación **anda** **muy descontrolada**.*“

„*Juan **anda** **muy perseguido**.*“

„*Juan **anda** **muy atormentado** por los celos.*“⁹⁰

Taktéž se můžeme setkat s případem pasivní věty, která obsahuje participium v tzv. **diminutivním (zdrobnělém) tvaru** či ve **tvaru superlativu**, které se nejčastěji chová jako přídavné jméno. Takovými větami jsou např.:

„*La situación **andaba descontroladita/ descontroladísima**.*“

„*Tu amigo **anda atormentadito/ atormentadísimo** por la culpa.*“⁹¹

---

⁸⁸ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 90

⁸⁹ Ibidem

⁹⁰ Ibidem

⁹¹ Ibidem

Konstrukce **andar** + participium není vždy vázána, stejně jako struktura **estar** + participium, pouze na užití tranzitivního slovesa. I zde existují výjimky charakteristické pro tuto opisnou vazbu. Nejčastěji se pojí k slovesům, která mají význam adjektivního přísudku a užívají se ve velmi specifických interpretacích. V takovém případě je přísudek reprezentován participiem, které funguje jako přídavné jméno:

„*Está/ anda estupendo que podáis venir mañana.*“

„*Está/ anda acordado que podáis venir mañana.*“

„*Cazar ciervos en esta época está/ anda prohibido.*“⁹²

Opisná slovesná vazba se nepoužívá v kontextech, které odpovídají stálé situaci či vyžadují objektivní popis jako např.:

„*La mitad de alumnos está/ anda aprobada.*“

„*La carretera ya no está/ anda asfaltada en este pueblo.*“

„*El divorcio en España no está/ anda prohibido.*“⁹³

Mezi další opisnou slovesnou vazbu, jíž můžeme vyjádřit pasivum, lze zařadit konstrukci **ir** + participium. Sloveso **ir** a participium tranzitivního slovesa popisuje kontinuitu děje, tj. opakování určitého neuzavřeného děje (který je vyjádřen prostřednictvím pomocného slovesa), a který může pokračovat či zapříčinit nové výsledky. Toto znázorňují věty jako např.:

„*Van hechas treinta croquetas.*“

„*Ayer en estas horas iban leídas ya treinta páginas de tu libro.*“⁹⁴

---

⁹² García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 91

⁹³ Ibidem

⁹⁴ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 176

Opisná slovesná vazba **ir** + participium se tvoří za pomoci slovesa *ir*, které je ve funkci pomocného slovesa (nesmí být ve zvrtné formě) a participiem přechodného slovesa. Tato struktura má povahu opakujícího se děje, který je vyjádřen prostřednictvím kvantifikace:

„*Ayer a estas horas **iban leídas** las páginas de tu libro.*“⁹⁵

Výše popsaná opisná slovesná vazba má velmi blízký vztah s vazbou **llevar** + participium a také se k nim vztahují stejná omezení. Je možné je utvořit pouze s participii přechodných sloves, která vyjadřují výsledek předchozího děje.

Opisná slovesná vazba *ir* + participium nelze vyjádřit v perfektních časech, které popisují děj jako uzavřený. Z tohoto důvodu ji nelze utvořit ani v minulém čase jednoduchém, ani v minulém čase složeném:

„*Cuando llegaste **han ido/ fueron hechas** treinta croquetas.*“

„*En el momento en que has llegado, **han ido/ fueron corregidos** cuatro exámenes.*“⁹⁶

Luis García Fernández uvádí (2006, s. 227) další slovesnou vazbu, již lze vyjádřit pasivum. Je jí konstrukce **quedar** a participium. Vyjádřit jí můžeme počátek určitého děje.

Tato opisná vazba se používá, stejně jako předchozí struktury, společně s participii přechodných sloves a odpovídá opisné slovesné vazbě **dejar** + participium v činném rodě:

„***Quedó establecido** que heredaría Juan/ **Dejaron establecido** que heredaría Juan.*“

„***Quedaron acordados** definitivamente los términos del decreto/ **dejaron acordados** definitivamente los términos del decreto.*“⁹⁷

---

⁹⁵ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 176

⁹⁶ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 177

⁹⁷ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 227

Quedar + participium je taková konstrukce, která je identická k té, která je tvořena slovesem **quedar** a přídavným jménem, které má přísudkovou funkci. Mezi věty obsahující tuto strukturu řadí autor např.:

„*Quedó claro que vendría tarde.*“

„*La ropa quedó sucia con tanta porquería y me tuvo que ir a cambiar.*“

„*Quedaron pequeños los vestidos del año pasado.*“⁹⁸

Příčestí tranzitivních sloves však mohou být v takovémto případě tzv. **kvantifikátory** a spolupracovat s přídavnými jmény:

„*La situación quedó muy afectada por las nuevas circunstancias.*“

„*Quedaron fijados y claros los términos del acuerdo.*“⁹⁹

Další opisnou vazbou pro vyjádření pasivu je ve španělském jazyce konstrukce **venir** + participium. Popisuje výsledné stavy předchozích procesů stejně jako *estar* + participium:

„*Te lo leí tal y como viene escrito en el libro.*“

„*Este párrafo viene habitualmente interpretado de la manera ya señalada.*“¹⁰⁰

Jedná se o konstrukci, kde má sloveso **venir** takový význam, který neoznačuje žádný pohyb. Z tohoto důvodu je možné pouze použití příčestí tranzitivních sloves, a protože je nutná shoda participia a podmětu slovesa *venir*, objevuje se nejčastěji v trpném rodě.

Opisná slovesná vazba *venir* + participium povoluje také použití přídavných jmen, která fungují jako přísudková:

„*La traducción viene perfecta en el propio manual.*“

„*En el libro eso viene clarísimo.*“

„*La interpretación del párrafo les vino estupenda a los alumnos.*“¹⁰¹

---

⁹⁸ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 227

⁹⁹ Ibidem

¹⁰⁰ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 272

¹⁰¹ Ibidem

Salir + přičestí je další konstrukcí, kterou Luis García Fernández (2006, s. 235) řadí mezi opisné slovesné vazby vyjadřující pasivum ve španělštině. Jedná se o strukturu, jež má povahu pasivní, stejnou jako např. ser + participium. Je kompatibilní pouze s takovými přísudky, které vyjadřují změnu stavu. V praxi jsou to věty jako např.:

„*Juan **sale elegido** presidente de la asociación todos los años.*“

„*Su receta **ha salido premiada** en el concurso.*“¹⁰²

Užité participium musí být vždy v souladu s podmětem. Sloveso salir má v této opisné slovesné vazbě význam: vzniknout, vzejít, stát se.

V tomto případě je pak sloveso salir kromě participia běžně doprovázeno přídavným jménem či dalším rozvíjejícím větným členem:

„*La receta **salió estupenda.***“

„*Juan **salió victorioso** de la votación.*“

„*Al final emparejamientos del sorteo **salieron difíciles.***“¹⁰³

Poslední opisnou vazbou, kterou lze vyjádřit trpný rod a které bych se ráda věnovala, je konstrukce **estar** + participium. Touto perifrází popisujeme stavy, které jsou výsledkem děje, jež vyjadřuje plnovýznamové sloveso ve tvaru participia:

„*Los exámenes **están corregidos** desde ayer.*“

„*Las parcelas ya **están construidas.***“

„*El libro **estará traducido** mañana.*“¹⁰⁴

Estar + participium, stejně jako většina popsáných (a celkově existujících) opisných slovesných vazeb s participiem, je tzv. **přísudkovou strukturou**, která je tvořena za pomoci přídavného jména. Příkladovými větami jsou např.:

„*Los exámenes **están listos** desde ayer.*“

„*Las parcelas ya **están limpias.***“

„*El libro **estará disponible** mañana.*“¹⁰⁵

---

¹⁰² García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 235

¹⁰³ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 235

¹⁰⁴ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 142

¹⁰⁵ Ibidem

Ve skutečnosti se však přičestí chová jako příslovce. Všechny věty, které byly zmíněny výše, lze označit za odpovědi na otázky začínající **cómo**:

„*Cómo están los exámenes? – Corregidos.*“

„*Cómo están las parcelas? – Construidas.*“

„*Cómo estará el libro? – Traducido.*“¹⁰⁶

Spolupráce participia a přídavných jmen kvalifikujících, tzn. hodnotících, je velmi častá, stejně tak fungují v kombinaci se superlativy či zdrobnělinami. Tento jev můžeme pozorovat na větách:

„*Los exámenes están corregidos y listos desde ayer.*“

„*Las parcelas están muy construidas.*“

„*Ese libro está traducidísimo.*“¹⁰⁷

Při vytváření pasivní výpovědi vytvořené pomocí **ser** + participium je vyloučeno užití přičestí netranzitivních sloves. Je však třeba podotknout, že mezi těmito slovesy existují i taková, která sic nemůžeme použít společně se slovesem **ser**, avšak je povoleno je užít se slovesem **estar** (estar + participium). Jedná se o slovesa s takovým podmětem, který se interpretuje jako patiens nebo příjemce popisovaného děje. Tuto skupinu sloves rozděluje Luis García Fernández (2006, s. 143) do tří podskupin. První z nich jsou tzv. **zájmenná slovesa se střední interpretací** (verbos pronominales de interpretación media), mezi která patří např. **arrepentirse**, **cansarse**, **casarse**, **establecerse**, **equivocarse**, **situarse**.¹⁰⁸ Druhou skupinou jsou **zájmenná slovesa zásahu/ afektu** (verbos pronominales de afección), jimiž jsou např. **abirrirse**, **asustarse**, **enfadarse**, **interesarse**, **preocuparse**.¹⁰⁹ Do poslední podskupiny, jíž jsou tzv. **slovesa, která nejsou zájmenná a mají vnitřní důvod, kauzu**, patří slovesa jako např. **caer**, **cambiar**, **crecer**, **disminuir**, **envejecer**, **florecer**, **menguar**, **morir**.¹¹⁰

---

¹⁰⁶ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 142

¹⁰⁷ Ibidem

¹⁰⁸ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s. 143

¹⁰⁹ Ibidem

¹¹⁰ Ibidem

V praxi je využití všech tří podskupin velmi časté, jak je demonstrováno na následujících větách:

„*Juan está arrepentido/ cansado/ casado.*“

„*Juan está asustado/ enfadado/ preocupado.*“¹¹¹

Participium má v případě všech vět význam adjektivní, avšak žádnou z nich nelze převést do tvaru pasiva.

Jak tedy vyplývá z textu, větu obsahující konstrukci **estar** + participium lze převést do trpného rodu pouze tehdy, pokud je vytvořena pomocí příčestí přechodného slovesa. Avšak i toto pravidlo má své výjimky. Existují tranzitivní slovesa, která převod do pasiva nepovolují – jsou jimi např. **tener**, **conocer**, **admirar**, **amar**, **odiar** a **temer**.¹¹² Dále slovesa, která určují nějaké umístění (např. **cercar**, **circundar**, **rodear**)¹¹³ vyžadují ve formě pasiva pouze aplikaci konstrukce **estar** + participium.

Na závěr nám zbývají tranzitivní slovesa, která se používají pro vyjádření trpného rodu společně se slovesem *estar*. Existují dvě skupiny takovýchto sloves. První jsou slovesa, která vyjadřují **rozšířený či souběžný děj**. Označují taková jednání, která trvají současně se situacemi nebo ději, které vyvolaly. Neodpovídají však pasivním výpovědím utvořeným za pomoci **ser** + participium ve složeném čase. Jedná se tedy o věty pasivní, které označují přítomnost.

Luis García Fernández (2006, s. 144) do první skupiny řadí: **amenazar**, **causar**, **dirigir**, **patrocinar**, **publicar**, **vigilar**:

„*El trabajo en este momento está amenazado por serios problemas financieros.*“
(*nikoliv: ha sido amenazado*)

„*Esta guerra está dirigida por militares incompetentes.*“ (*nikoliv: ha sido dirigida*)

„*El taller está vigilado por cuatro guardias de seguridad.*“ (*nikoliv: ha sido vigilado*)¹¹⁴

Druhou skupinou jsou slovesa předešlého děje, tzn. verba, která **označují akce, které předcházení výslednému stavu**. Dle lingvisty Roca Pons (1958) to jsou ta slovesa, která dávají pasivní výpovědi pasivní význam. V případě druhé skupiny sloves, která

---

¹¹¹ García Fernández, Luis: *Diccionario de Perífrasis Verbales*, Madrid, Gredos, 2006, s. 143

¹¹² *Ibidem*

¹¹³ *Ibidem*

¹¹⁴ García Fernández, Luis: *Diccionario de Perífrasis Verbales*, Madrid, Gredos, 2006, s.144

společně s pomocným slovesem **estar** tvoří trpný rod, se jedná o takovou konstrukci, která odpovídá pasivu utvořeným pomocí **ser** + participium v složených časech. Jedná se o slovesa: **comprar, construir, cortar, destruir, pintar, quemar**:

„*La casa **está construida**? (por una empresa) (=ha sido construida).*“

„*La pared **está pintada**? (=por cinco pintores) (= ha sido pintada).*“

„*El bosque **está quemado**? (= por un incendio) (=ha sido quemado).*“¹¹⁵

Jak popisuje Luis García Fernández (2006, s. 144), on i další španělští lingvisté věří, že je možné najít pasivní větu i v čase dokonavém, a to jak jednoduchém, tak složeném. Kontrast mezi pasivem utvořeným slovesem **estar**, a pasivem, které nese jako pomocné sloveso **ser**, uvádí Yllera (1999, s. 3430):

„*La región **estuvo ocupada** por un pueblo desconocido/ La región **fue ocupada** por un pueblo desconocido.*“

„*Su fin se produjo debido a las tensiones a las que **estuvo metida**/ Su fin se produjo debido a las tensiones a las que **fue metida**.*“¹¹⁶

Pro Yllera je verze obsahující **estar** + participium taková, která zdůrazňuje trvání nějakého děje. Nikoliv tak forma, která je utvořena slovesem **ser**. V případě ukázkových vět lze říci, že použití slovesa **estar** umožňuje popsat situaci, která se stala v minulosti, od jejího začátku až po její konec homogenním způsobem, zatímco pasivní věta utvořená pomocným slovesem **ser** jasně udává moment, do kterého vstupuje jiná situace, která se stala v minulosti a skončila:

„*La región **fue ocupada** ese día.*“ (nikoliv: *La región **estuvo ocupada** ese día.*)¹¹⁷

---

¹¹⁵ García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos, 2006, s.144

¹¹⁶ Ibidem

¹¹⁷ Ibidem

3. Studie a výzkum vybraných opisných slovesných vazeb

V praktické části bakalářské práce se zaměřím na vyhledávání a rozbor výrazových prostředků pasiva španělského jazyka. Přesněji řečeno analyzuji vybrané opisné slovesné vazby, jejichž prostřednictvím lze vyjádřit ve španělském jazyce pasivum. Pro naši studii jsem vybrala vazby: *salir + participium*, *andar + participium*, *venir + participium*, *ir + participium* a *quedar + participium*.

První korpus, jež bude podroben analýze, bude paralelní korpus InterCorp. Zaměřím se na vyhledávání výše zmíněných opisných slovesných vazeb s participiem včetně jejich ekvivalentních překladů v jazyce českém. Při rozboru textů, které poskytne korpus InterCorp, se budu soustředit na frekvenci využití jednotlivých opisných slovesných vazeb, tzn. se kterou z nich je možné se setkat nejčastěji u vyjádření trpného rodu ve španělštině, dále pak na participia, která jsou v souvislosti s těmito vazbami nejčastěji použita a v poslední řadě budu analyzovat, jakým způsobem čeští překladatelé nejčastěji překládají opisné slovesné vazby. Existence textů včetně jejich překladů následně potvrdí či vyvrátí interpretace španělských lingvistů (autorů z Real Academia Española a Luise Garcíi Fernándezové) o opisných slovesných vazbách. V korpusu InterCorp se zaměřím především na užití opisných slovesných vazeb ve formě pasiva v textech administrativně právních (tzv. *Acquis*), v dokumentech evropského tisku *Presseurop* (*Presseurop*) a na výskyt v textech Evropského parlamentu (*Europarl*).

Další oblastí, či podoblastí, kterou budu zkoumat v praktické části, je sémantická rovina jednotlivých opisných slovesných vazeb. V praxi se zaměřím na rozdíly ve významech, které s sebou přináší užití rozdílné vazby společně se stejným plnovýznamovým slovesem ve tvaru participia.

Druhý korpus, jež podrobím analýze, bude referenční korpus CREA, který je pod záštitou Real Academia Española. Při výzkumu na CREA se zaměřím na taková participia, která jsou nejčastěji pojena s vybranými opisnými slovesnými vazbami a na jejich frekvenci v textech dostupných na korpusu. Při studii se budu soustředit na oblasti, které co nejvíce odpovídají stylům zkoumaným v českém korpusu InterCorp. Objektem analýzy proto bude legislativa a justice (*legislación*, *justicia*), dále pak dokumenty Evropské unie (*Unión Europea*) a žurnalistika (*periódicos*).

3.1. Analýza výrazových prostředků pasiva ve španělštině v korpusu InterCorp

InterCorp je český národní korpus, který byl založen roku 1994 při Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a spravovaný Ústavem Českého národního korpusu. Jeho smyslem je mapování češtiny a její srovnání s dalšími jazyky. Tento korpus je pramenem, který obsahuje nejen ukázky děl v původním znění, ale i jejich existující překlady v různých jazycích, a především v jejich přirozeném kontextu. Výhodou tohoto korpusu je, že nabízí informace o četnosti jednotlivých jevů. Zároveň u každé opisné vazby a každého konkrétního stylu budu zkoumat, jakým způsobem byl přeložen do českého jazyka, popř. jakých překladatelských způsobů bylo využito. Veškerý materiál, který budu v praktické části analyzovat a popisovat, přejímám z InterCorpu.¹¹⁸

Výskyt jednotlivých vazeb bude analyzován prostřednictvím tzv. **otázek**. Otázku formuluji vždy pomocí funkce **lemma**, která vyhledává všechny formy pomocného slovesa a tzv. **tagem**, který vybírá vybraný tvar slovesa, v našem případě participia (korpusová zkratka pro participium je „VLadj“). V praxi tak formulace vypadá následovně (viz příloha 1):

[lemma=“pomocné sloveso“] [tag=“VLadj]

Nutno podotknout, že veškeré nalezené dokumenty obsahující parafráze pro vyjádření trpného rodu, se nacházejí v různých slovesných časech, popř. osobách a čísle včetně českých překladů (viz příloha 2).

3.1.1. Salir + participium

Zadáním [lemma=“salir“] [tag=“VLadj“], tedy otázkou pro hledání všech forem konstrukce salir + participium použitých pro vyjádření pasiva ve španělském jazyce, bylo nalezeno v paralelním korpusu InterCorp celkem 11 výsledků z oblasti španělského práva, 116 výsledků v dokumentech Evropského parlamentu a 24 výsledků v žurnalistickém tisku Pousseurop.

---

¹¹⁸ Čermák, P. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – španělština, verze 9 z 9. 9. 2016*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>, vyhledáváno ve dnech 1. – 25. 4. 2017

Výskyt v administrativně právních textech

První oblastí, jež bude analyzována, jsou administrativně právní texty. Jedná se o španělské zákony, nařízení, směrnice či výňatky ze zákoníků, v nichž lze najít opisnou slovesnou vazbu *salir + participium* ve formě pasiva.

Z vymezených tří funkčních stylů, které jsem zmínila již výše a kterými se budu zabývat, byla v případě textů španělského práva frekvence užití opisné slovesné vazby nejmenší a po detailní analýze jsem zjistila, že opisná slovesná vazba *salir + participium* je do českého jazyka nejčastěji překládána za pomoci slovesa **být**. Z tohoto důvodu pak dochází k neutralizaci opisné slovesné vazby v českém jazyce:

„Sin embargo, el presidente y los vicepresidentes no podrán salir reelegidos inmediatamente después de ocupar tales cargos durante dos mandatos consecutivos de tres años.“

„Nicméně nelze opakovaně zvolit předsedu a místopředsedy výboru na dvě po sobě následující funkční období.“

„Por otra parte, es ciertamente posible que si la Comisión no hubiera identificado los elementos que faltaban en la información esto habría afectado al fondo de la decisión sobre la concentración y de esta forma KLM podría haber salido beneficiada.“

„Navíc je jisté možné, že kdyby Komise nezjistila, že některé z těchto informací chybí, nebyly by doplněny a jejich další absence by byla významně ovlivnila konečné rozhodnutí o sloučení, a to způsobem, ze kterého by měla prospěch společnost KLM.“

„También el diálogo social y la sociedad civil saldrán beneficiados de la respuesta que se dé a los cambios demográficos.“

„I sociální dialog a občanská společnost budou při překonávání demografických změn zapotřebí.“

Na základě výsledků, které přineslo zkoumání dané oblasti, lze konstatovat, že překlad španělského práva do českého jazyka je zpravidla prováděn pomocí slovesa **být**, jehož následkem dojde k neutralizaci opisné slovesné vazby. Domnívám se, že je tomu tak z důvodu, že doslovný překlad opisné slovesné vazby *salir* + participium by působil v českém jazyce velmi nepřirozeně, v mnohých případech by nedával smysl a z toho důvodu je nahrazen slovesem **být** (popř. trpným rodem obsahujícím sloveso *být* či jiným plnovýznamovým slovesem), které je pro češtinu nejpřirozenějším a nejužívanějším způsobem překladu.

Analýza plnovýznamových sloves užitých v opisné slovesné vazbě

U příkladů textů, které nabídl korpus, bylo sloveso *salir* nejčastěji použito s participiem **beneficiado**. Dále se objevila přičestí jako např. **perjudicado**, **desfavorecido**, **reelegido**, **cubierto** či **mezclado**, jejichž výskyt byl však mnohem menší než u již zmíněného **beneficiado**. To bylo užito u 6 případů z celkového množství 11, což tvoří více než polovinu.

Dle Luise Garcíi Fernándeze vyjadřuje vazba *salir* + participium změnu stavu (2006, s. 235). Na příkladech, které byly demonstrovány výše a přeloženy do českého jazyka za pomoci slovesa **být**, lze toto tvrzení jasně demonstrovat. Ve všech případech, tzn. *no podrán salir reelegidos*/nelze opakovaně zvolit, *saldrán beneficiados*/je v zájmu, *saldrán beneficiados*/budou zapotřebí se jedná o popis změny stavu (s ohledem na kontext celých vět).

Výskyt v evropském tisku Presseurop

Dalším zdrojem, v němž jsem analyzovala užití konstrukce *salir* + participium, je Presseurop. V rámci evropské žurnalistiky není tato opisná slovesná vazba užívána s příliš vysokou frekvencí; korpus InterCorp nabídl 24 výsledků. Překladaelé evropského tisku, stejně tak jako překladaelé výše zmíněných právních textů, využívají pro překlad do českého jazyka nejčastěji sloveso **být**:

*„Predice que la democracia debería **salir reforzada** de una competencia abierta entre un mayor numero de candidatos para la presidencia de la Comisión.“*

*„Hix se domnívá, že otevřená konkurence mezi vyšším počtem kandidátů na funkci předsedy Komise **by mohla demokracii posílit**.“*

„Lo único que podría **salir reforzado** de la ueva coalición son los derechos cívicos: según TAZ, „el FDP pretende luchar contra la manía de archivar los datos personales“.“

„Z nové koalice **by mohla těžit** pouze občanská práva: „FDP chce bojovat proti mánii týkající se archivace osobních údajů,“ píše TAZ.“

Výsledky nabízené korpusem InterCorp však nabízely i takové případy, kdy nebyla opisná slovesná vazba *salir* + participium přeložena ze španělského jazyka do českého pomocí slovesa *být* (jehož užití je při překladu nejčastější), ale metaforou:

„Si el laborismo consigue recuperarse, no hay motivos para pensar que el BNP pueda volver a **salir elegido**.“

„Pokud se však labouristé znovu postaví na nohy, nebude důvod, aby BNP nadále **získávala křesla**.“

Analýza překladů mě dovedla k závěru, že v oblasti žurnalistiky je ve většině případů pro překlad opisné slovesné vazby *salir* + participium využíváno slovesa **být** (popř. sloveso *být* v trpném rodě či jiné ekvivalentní plnovýznamové sloveso), avšak není vyloučena ani jiná interpretace, např. prostřednictvím metafory. Domnívám se, že v oblasti žurnalistiky nejsou striktně stanovena pravidla pro překlad, proto záleží na schopnostech, citu pro jazyk a kreativitě překladatele, jakým způsobem výchozí text přeloží. V neposlední řadě je také velmi důležitý aspekt jazyka, nakolik je přijímající jazyk bohatý a zda disponuje rozmanitou škálou metafor a jiných výrazových prostředků, jimiž lze opisnou slovesnou vazbu španělského jazyka vyjádřit.

V případě zbylých 2 výsledků nebylo sloveso *salir* doprovázeno participiem, nýbrž příslovcem a gerundiem, proto byly ze zkoumaného vzorku vyřazeny.

Analýza plnovýznamových sloves užitých v opisné slovesné vazbě

Nejčastěji používanými participii v opisné slovesné vazbě *salir* + participium, bylo **reforzado**, které obsahovaly příklady na Presseurop celkem 7krát a **elegido**, které bylo použito 5krát. Dalšími participii, které užil evropský tisk společně s pomocným slovesem *salir*, byla např. **fortalecido**, **publicado**, **beneficiado**, **debilitado**, **reelegido**, **cambiado**.

Jak již víme, vazba *salir* + participium označuje změnu stavu. U všech příkladů se tento předpoklad naplnil: **debería salir reforzado**/mohla by posílit, **podría salir**

reforzado/ mohla by těžit, *salir elegido/* získávala křesla, protože každá z větných vazeb ve svém konkrétním kontextu vyjadřuje změnu stavu a stejně tak i jejich české překlady.

Výskyt v textech Evropského parlamentu

Poslední oblastí, která byla vybrána pro analýzu frekvence výskytu opisné slovesné vazby *salir + participium* jsou dokumenty Evropského Parlamentu. Databáze InterCorp našla celkem 116 výsledků obsahujících tuto konstrukci. Na základně detailní studie všech uvedených příkladů jsem zjistila, že, stejně jako u výše analyzovaných stylů, i v případě textů Evropského parlamentu využívají čeští překladatelé v případě opisné slovesné vazby *salir + participium* sloveso **být** či jiné plnovýznamové sloveso:

„Esa es la única manera de que nosotros, también, en Grecia podamos alcanzar los ambiciosos objetivos de la Estrategia Europa 2020, que es la única manera de salir fortalecidos de la crisis.“

„To je jediný způsob, jak bychom se i my v Řecku mohli přiblížit splnění vysokých cílů strategie pro rok 2020, jediný způsob, jak můžeme z krize vyjít silnější.“

„Creo que el informe habría salido beneficiado y sería mucho más claro.“

„Myslím, že by to zpráve jako celku pomohlo a byla by mnohem jasnější.“

„Estoy seguro de que volverá a salir elegido por más votos aún.“

„Jsem si jist, že výsledek dopadne ještě lépe.“

Analýza plnovýznamových sloves užitých v opisné slovesné vazbě

Evropský parlament užívá opisnou slovesnou vazbu *salir + participium* nejvíce společně s participii **beneficiado** (které bylo použito u 36 výsledků hledání). Dalšími velmi frekventovanými participii byly: **reforzado**, **fortalecido**, **perjudicado** či **elegido**. Přítomna jsou i participia jiných sloves, jejichž užití je v oblasti Evropského parlamentu méně frekventované. Zařadit mezi ně lze: **herido**, **cubierto**, **ampliado**, **airado**, **mejorado**, **aprobado**, **derrotado**, **debilitado**, **dañado**, **parado**, **escalado**, **disparado**.

Co se týče významu vazby *salir + participium*, jedná se o konstrukci, již označujeme změnu stavu. Všechny uvedené věty splňují toto kritérium: *salir fortalecidos/vyjít silnější*, *habría salido beneficiado/pomohlo by*, *salir elegido/dopadne*.

Shrnutí poznatků analýzy

Analýza výsledků, které obsahoval korpus InterCorp, mě dovedla k více zajímavým poznatkům. Potvrdilo se tvrzení Luise Garcíi Fernándeze, že opisná slovesná vazba *salir* + participium se užívá pro vyjádření změny stavu. Všechny uvedené případy toto pravidlo potvrzují.

Další teorie, která byla studiem materiálů na korpusu potvrzena, je od Real Academia Española. Ta říká, že participia, která popisují změnu stavu (konkrétně bolest, škodu, újmu či prospěch, užitek, zlepšení), jsou: **dañado**, **derrotado**, **herido**, **perjudicado**, **beneficiado**, **mejorado**, **reforzado**. Na základě výše demonstrovaných výsledků hledání, které udávají frekvenci jednotlivých participií, lze i toto tvrzení označit za pravdivé a doložitelné konkrétními větami, které obsahovaly některé z uvedených participií. Posledním jevem, který jsem vyzorovala na základě analýzy překladu do českého jazyka, je, že je v překladatelské praxi užíváno sloveso *být*, popř. jeho pasivní forma či jiné plnovýznamové sloveso, jež nahrazuje opisnou slovesnou vazbu *salir* + participium, která je však v českém překladu zcela neutralizována.

3.1.2. Andar + participium

Prostřednictvím formulace [lemma="andar"] [tag="VLadj"] jsem v korpusu hledala všechna použití opisné slovesné vazby *andar* + participium v oblasti právních textů, evropského tisku a dokumentech Evropského parlamentu. Po analýze výsledků, které nabídl InterCorp bylo zjištěno, že španělská právní terminologie nevyužívá opisné slovesné vazby *andar* + participium pro vyjádření pasiva. Nebyl totiž nalezen žádný existující dokument obsahující tuto konstrukci. V případě žurnalistiky, tj. Presseuropu, nabídl korpus 2 výsledky, a u poslední hledané oblasti, Evropského parlamentu, byl nalezen 1 výsledek.

Výskyt v evropském tisku Presseurop

První oblastí, která byla podrobena analýze, co se užití slovesné opisné vazby andar + participium týče, byla oblast evropských novin, tzn. žurnalistiky. Byla zde objevena vyšší frekvence užití této vazby než u Evropského parlamentu a do českého jazyka byla přeložena za pomoci ekvivalentních plnovýznamových sloves:

*„Con una economía de 2 billones de dólares [1,4 billones de euros] y una deuda de 2,45 billones de dólares [1,7 billones de euros], Italia es demasiado grande para hundirse, por lo que las autoridades europeas **andan preocupadas**.“*

*„S ekonomikou o velikosti 2 biliónů dolarů a dluhy ve výši 2, 45 biliónů je Itálie prostě příliš velká na to, aby mohla padnout, a tak si evropské vládní orgány **dělají starosti**.“*

*„Los europeos **andan ocupados** en resolver las dificultades de última hora antes de la votación de la ONU sobre Palestina [prevista para el 23 de septiembre].“*

*„Těsně před hlasováním do OSN o Palestině [plánovaném na 23. září] **měli Evropané spoustu starostí**.“*

Na základě studia výše zmíněných překladů si proto myslím, že překlad do českého jazyka preferuje užití takových českých sloves, jež zachovávají význam opisné slovesné vazby a přinášejí sebou jen lehkou odchylkou na rovině sémantiky. Domnívám se také, že studium vazby andar + participium přineslo výsledek, že se jedná o nejméně užívanou slovesnou vazbu v oblasti evropské žurnalistiky a její užití je v této oblasti nižší než u zbylých opisných slovesných vazeb.

Analýza plnovýznamových sloves užitých v opisné slovesné vazbě

S ohledem na malé množství dostupných výsledků lze tvrdit, že se vazba andar + participium pojí pouze s příčestím **preocupado** a **ocupado**.

Dle Real Academia Española je možné touto konstrukcí vyjádřit setrvání a kontinuitu stavu věcí (2010, s. 2855): **andan preocupados**/dělají si starosti, **andan ocupados**/měli spoustu starostí. Lze bez pochyb tvrdit, že české překlady dávají čtenáři pocit, že popisovaný děj probíhal v minulosti delší časový úsek.

Výskyt v textech Evropského parlamentu

Jako další jsem zkoumala oblast Evropského parlamentu a frekvenci užití opisné slovesné vazby andar + participium. Dle výsledku, který poskytl InterCorp bylo zjištěno, že tato konstrukce není téměř vůbec užívána; hledání poskytlo 1 výsledek. Nebylo proto možné dále analyzovat způsoby překladů vazby andar + participium z důvodu nedostatku materiálu, který by bylo možné srovnávat. Korpus nabízí větu i s jejím překladem:

*„Y, finalmente, de cara digamos a lo que es el transporte, lo que es la gran apuesta y el gran reto del transporte de mercancías por ferrocarril, nos quedan esos proyectos que la Comisión está a punto de presentarse en relación con un sistema o unas redes de vías dedicadas específicamente para las mercancías, y con todo el apoyo y el refuerzo que necesita la logística ferroviaria para poder hacer de los nodos europeos que hoy **andan diseminados** una red real de transporte para el futuro.“*

*„Nakonec nás čeká ještě velká výzva v podobě evropské železniční sítě pro dopravu zboží – připravované návrhy Komise týkající se sítě vyčleněných pro přepravu zboží – a veškeré logistické podpory nutné k budoucímu začlenění evropských dopravních uzlů, které dnes **vznikají** do skutečné dopravní sítě.“*

Analýza plnovýznamových sloves užitých v opisné slovesné vazbě

I v případě dokumentů Evropského parlamentu se setkáváme se stejným problémem jako u Presseurop, a to s nedostatkem dostupných materiálů pro analýzu. V jediném analyzovaném případě bylo v opisné slovesné vazbě použito participium **diseminado**.

Z pohledu sémantického lze i tento případ označit za pojmenování děje, který setrval (či v tomto případě setrvává) po určitou dobu: **andan diseminados**/vznikají.

Shrnutí poznatků analýzy

Studium materiálů, které nabízí korpus, přineslo mnoho zajímavých poznatků. Prvním z nich je skutečnost, že se vazba andar + participium neuvžívá v administrativně právních dokumentech, jelikož v korpusu nebyl nalezen jediný existující případ.

Tvrzení Bohumila Zavadila a Petra Čermáka, že se jedná o knižní zastaralý výrazový prostředek (2010, s. 327), tak lze označit za pravdivé s odkazem na velmi malé množství nalezených vět obsahujících tuto vazbu.

I definici této vazby, kterou uvádí Real Academia Española (2010, s. 2855) analýza dostupného materiálu potvrdila; vždy jí bylo vyjádřeno setrvání či kontinuitu. Ta byla vyjádřena i v překladu do českého jazyka u 2 případů prostřednictvím vidu nedokonavého.

3.1.3. Venir + participium

Výše zmíněná opisná slovesná vazba byla vyhledávána v korpusu pomocí formule [lemma="venir"] [tag="VLadj"], přičemž bylo nalezeno celkem 188 výsledků v oblasti Acquis, tzn. španělských administrativně právních textech, 198 výsledků obsahovaly dokumenty a texty Evropského parlamentu a 22 výsledků použity pro evropský tisk Presseurop.

Výskyt v administrativně právních textech

Oblastí, na níž se zaměřím jako první, jsou administrativně právní texty ve španělském jazyce, frekvence užití opisné vazby venir + participium pro vyjádření pasiva a jejich překlady do jazyka českého.

Analýza veškerých dostupných výsledků ukázala, že ve španělském právu je opisná slovesná vazba venir + participium velmi frekventovaným prostředkem pro vyjádření pasiva a do českého jazyka je překládána, stejně jako u výše zmíněných opisných slovesných vazeb, nejčastěji slovesem být (jak v rodě činném, tak trpném), popř. jiným ekvivalentním plnovýznamovým slovesem:

*„Cuando el campo de radiación se compone de tipos y energías con valores diferentes de WR, la dosis equivalente total, HT, **viene dada** por la fórmula:“*

*„Je-li pole ionizujícího záření složeno z druhů nebo energií s různými hodnotami WR, **je** celková ekvivalentní dávka HT **dána** vzorcem:“*

*„La jurisdicción comunitaria en el ámbito del control de las concentraciones **viene determinada** por los criterios basados en el volumen de negocios que se establecen en los apartados 2 y 3 del artículo 1 del Reglamento de concentraciones.“*

*„Pravomoc EU v oblasti kontroly spojování podniků **je stanovena** s ohledem na uplatnění postupovacích kritérií obsažených ve čl. 1 odst. 2 a čl. 1 odst. 3 nařízení o spojování.“*

*„A propuesta del Consejo de Supervisión podrán introducirse en los presentes Estatutos cualesquiera enmiendas que pudieren **venir impuestas** por la continuación de las actividades del FONDO.“*

*„Na návrh dozorcí rady lze provést takové změny těchto smluv, které **se ukáží** jako nutné pro pokračování činnosti fondu.“*

Analýza plnovýznamových sloves užitých v opisné slovesné vazbě

Příklady administrativně právních textů, jež obsahovaly vazbu venir + participium, byly nejčastěji nositeli příčestí **determinado**, které se objevilo v 50 případech. S velkou frekvencí byla použita další participia jako např. **obligado dado, definido, acompañado, impuesto, avalado** či **precedido**. Další participia se objevovala méně často, a to v rozmezí 1 až 4 výskytů (např. **constituido, establecido, confirmado, apoyado, ordenado, facilitado, representado, limitado, motivado, regulado**, atd). Celkem 12 příkladů, které byly nalezeny korpusem InterCorp, nebyly analyzovány, a to z toho důvodu, že neobsahovaly sloveso ve tvaru participia, nýbrž gerundia.

Dle Real Academia Española (2010, s. 2863) vyjadřuje vazba venir + participium původce, tzn. příčinu děje. Výše zmíněné praktické příklady a jejich české překlady (v kontextech celých vět) toto tvrzení dokazují: **viene dada/** je dána, **viene determinada/** je stanovena, dále pak **pudieren venir impuestas/** se ukáží. Všechny uvedené vazby lze označit za takové, které popisují příčinu děje.

Výskyt v evropském tisku Presseurop

Další oblastí, v níž jsem zkoumala výskyt a použití vazby venir + participium včetně ekvivalentních překladů do českého jazyka, byla oblast evropské žurnalistiky. Výsledkem analýzy byl nález celkem 22 příkladů, které obsahovaly výše zmíněnou vazbu pro vyjádření pasiva.

Zkoumání překladatelských postupů, které byly pro tuto sféru použity, přineslo zjištění, že nejčastěji překladatelé do českého jazyka neutralizují opisnou slovesnou vazbu pomocí slovesa **být** či jiného plnovýznamového slovesa, které pak zapřičiňuje změnu na rovině významu:

„Lo más absurdo es que la creencia en lo abstracto, esta vuelta al pensamiento primitivo que ha invadido el mundo actual, viene acompañada de una destrucción sin precedentes de la materia concreta.“

„Nejabsurdnější je na tom to, že tuto víru v abstrakci, onen návrat k primitivnímu způsobu uvažování, jímž je současný svět zachvácen, provázelo bezprecedentní ničení hmotných věcí.“

„Explicó cómo la Comisión rechazó este argumento, puesto que las elecciones no cuentan como un „choque económico temporal“, como así viene definido en el tratado de la UE.“

„Ministr uvedl, že Komise tento argument odmítla, protože volby nepovažuje za „dočasný hospodářský šok“, jak jej definuje smlouva o Evropské unii.“

„Ni tampoco de los que pretenden que tomemos inexorablemente el camino de una sociedad policial, ni de los que afirman que la generalización de la fibra óptica vendrá acompañada necesariamente de un refuerzo de la democracia en el mundo.“

„Ani mezi ty, kdo tvrdí, že jsme již nastoupili cestu k policejnímu státu, nebo ty, kdo si myslí, že všeobecná dostupnost optického vlákna bude nutně znamenat posílení demokracie všude ve světě.“

Na základě výsledků, které přinesla analýza na korpusu InterCorp, jsem došla k závěru, že se v oblasti evropské žurnalistiky využívá pro překlad do českého jazyka nejčastěji sloveso být (jak v rodě činném, tak v trpném) či jiné ekvivalentní sloveso k plnovýznamovému slovesu ve tvaru participia. Ve všech případech však dochází ke změně na rovině významu z důvodu neutralizace opisné slovesné vazby.

Analýza plnovýznamových sloves užitých v opisné slovesné vazby

V novinářském tisku Presseurop bylo v souvislosti s opisnou slovesnou vazbou venir + participium nejčastěji užito příčestí **acompañado** (užito bylo v 15 případech). Dále byla tato vazba pojena s participii jako **envuelto, determinado, marcado, definido** či **anunciado**. Z analýzy oblasti Presseurop byl vyřazen 1 příklad proto, že neobsahoval participium, ale gerundium.

Tvrzení Real Academia Española, že vazba venir + participium pojmenovává příčinu děje, potvrzují i příklady u oblasti evropské žurnalistiky: *viene acompañado/ provázelo, viene definido/ definuje* či *vendrá acompañada/ bude znamenat* – jsou vždy nositeli původce děje.

Výskyt v textech Evropského parlamentu

Posledním zkoumaným okruhem korpusu InterCorp byl Evropský parlament a jeho vztah k opisné slovesné vazbě venir + participium pro vyjádření pasiva ve španělském jazyce. Analýza celkem 198 nalezených příkladů, které obsahovaly výše zmíněnou opisnou vazbu, přinesla zjištění, že i v tomto případě je českými překladateli nejčastěji využíváno sloveso být (jak v trpném rodě společně s příčestím minulým, tak jako plnovýznamové sloveso) pro překlad výše zmíněné opisné slovesné vazby:

„La igualdad de género a menudo es un eslogan, una declaración de derechos vacía que no siempre viene acompañada de la asunción de responsabilidades y sólidos argumentos.“

„Rovnost žen a mužů je často heslo, prázdné prohlášení o právech, které není vždy doprovázeno převzetím odpovědností a nevyvratitelnými argumenty.“

„En tercer lugar, quisiera decir evidentemente que este texto vendrá seguido de otras propuestas de Comisión.“

„Za třetí, chci samozřejmě dodat, že tento dokument budou následovat další návrhy ze strany Komise.“

Překlady textů Evropského parlamentu však obsahovaly i takové metody překladu, jimiž překladatel využil bohatosti českého jazyka (a také svého citu a kreativity) a vyjádřil opisnou slovesnou vazbu venir + participium prostřednictvím metafor. Ta sice zapříčinila neutralizaci opisné slovesné vazby a lehkou změnu na rovině významu, avšak nadále odpovídá významu španělského originálu:

„*Por supuesto, esto **viene emparejado** con un aumento de la responsabilidad.*“

„*S tím **jde samozřejmě ruku v ruce** také větší odpovědnost.*“

Po detailním rozboru získaných výsledků jsem došla k závěru, že oblast Evropského parlamentu (stejně tak jako všechny zkoumané styly a oblasti) nabízí a povoluje u překladu do českého jazyka jak možnost použití slovesa být, popř. jiných sloves vyjadřujících stejný význam jako venir + plnovýznamové sloveso ve tvaru participia, tak metaforu, již lze konečnému čtenáři sdělit stejný obsah jako opisná slovesná vazba, ale zajímavějším způsobem.

Domnívám se, že i v tomto případě je tomu tak z toho důvodu, že se nejedná o rigidní oblast, která by měla přesně stanovenou metodu překladu, již by se musel překladatel řídit a omezovat. I v této sféře má překladatel „volnou ruku“ a může tak využít své kreativity a citu jak pro výchozí, tak pro přijímající jazyk.

Analýza plnovýznamových sloves užitých v opisné slovesné vazbě

Jak již mohlo být zřejmé v úvodu této kapitoly, Evropský parlament je oblastí, jež využívá opisnou slovesnou vazbu venir + participium nejčastěji ze všech tří zkoumaných stylů. V této sféře však bylo ve spojitosti s vazbou venir + participium užíváno s absolutně nejvyšší frekvencí přičestí **acompañado**, které bylo z celkového počtu 198 nalezených výsledků použito u 74 příkladů. Velmi častý výskyt byl zaznamenán i u participií jako např. **determinado, seguido a impuesto**.

Další participia jako např. **atraído, cocinado, mercado, dado, expresado, anunciado, motivado, representado, desarrollado, precedido, emparejado, dictado, provocado** atd. se objevovala ve frekvenci 1 – 5 nalezených příkladů. Korpusem byly však nalezeny i výsledky, které musely být z analýzy vyřazeny, protože se jednalo o věty obsahující gerundium, nikoliv participium. Celkový počet výsledků, které byly vyňaty z rozboru, byl 27.

I v případě textů Evropského parlamentu bylo potvrzeno, že definice Real Academia Española je pravdivé. Všechny uvedené příklady jsou vyjádřením pro původce určitého děje (v kontextu celých vět): *viene acompañada*/ není vždy doprovázeno, *vendrá seguido*/ budou následovat, *viene emparejado*/ jde ruku v ruce.

Shrnutí poznatků analýzy

Studium výsledků nabízených InterCorpem mě dovedla k zajímavým závěrům. Prvním z nich je, že se potvrdila definice Real Academia Española (2010, s. 2863), která říká, že opisná slovesná vazba *venir* + participium popisuje původce určitého děje (přesněji řečeno jeho příčinu). Vyjadřuje tak takového původce, který dal vzniknout či podpořil vznik určitého stavu. Toto tvrzení lze potvrdit a doložit výše zmíněnými praktickými příklady, protože i když samostatně, tj. vyňaté z textu nevypadají, že by byly nositeli původce děje, v kontextu celé věty se vždy jedná o způsob, kterým je vyjádřena příčina.

Dalším zjištěním je skutečnost, že, dle mého názoru, nelze určit, která z překladatelských metod je v případě vazby *venir* + participium doporučována či upřednostňována. V oblasti administrativně právních textů bylo demonstrováno, že je většina výsledků přeložena za pomoci slovesa *být* v trpném rodě, které je doprovázeno přičestím plnovýznamového slovesa, které odpovídá participiu ve španělském jazyce. Domnívám se, že je tomu tak z důvodu, aby se předcházelo nejasnostem či chybnému překladu, který by mohl ovlivnit či změnit interpretaci překladu plnovýznamového slovesa ve tvaru participia. Avšak v případě Presseuropu a Evropského parlamentu není zřejmé, který z překladatelských postupů je nejčastěji volen, protože bylo možné se setkat jak s užitím slovesa **být** (ve všech jeho formách včetně činného/trpného rodu, který byl doplněn přičestím plnovýznamového slovesa), tak s překladem, který připouštěl vyjádření opisné slovesné vazby prostřednictvím metafory. Tato skutečnost mě dovedla k závěru, že překladatelé Presseuropu a Evropského parlamentu mají možnost využít jakýkoliv překladatelský postup dle svého uvážení, záleží tak především na jejich nadání, citu pro jazyk a kreativě a na škále výrazových prostředků, kterými přijímající jazyk, v našem případě český, disponuje a jimiž lze vyjádřit opisnou slovesnou vazbu.

3.1.4. Ir + participium a quedar + participium

Jak bylo zmíněno již výše, předmětem analýzy jsou vybrané opisné slovesné vazby, mezi něž jsem zařadila také ir + participium a quedar + participium. Má prvotní myšlenka byla analyzovat všechny uvedené opisné slovesné vazby ve stejných oblastech, tj. Aquis, Presseurop a Evropský parlament. Hledání vazeb ir + participium a quedar + participium však přineslo veliké množství výsledků a vzorků ve všech sférách, a to z toho důvodu nemohly být zkoumány a analyzovány.

Pro opisnou slovesnou vazbu ir + participium bylo v korpusu InterCorp nalezeno jen v oblasti práva 4 103 výsledků, Presseurop nabídl 115 užití opisné slovesné vazby (v tomto případě by mohl být rozbor realizován vzhledem k počtu výsledků, avšak nebylo by možné výsledek studie srovnat s ostatními oblastmi, proto jsem se rozhodla i tuto oblast vyřadit) a Evropský parlament obsahoval 896 textů obsahujících opisnou slovesnou vazbu ir + participium.

Zadání „tagu“ pro vyhledání textů, ve kterých byla použita opisná slovesná vazba quedar + participium, přineslo následující výsledky hledání: v oblasti aquis bylo nalezeno 11 528 příkladů, oblast Presseurop nabízela 253 užití opisné slovesné vazby a Europress užil hledanou vazbu v 1 257 textech.

3.2. Studie sémantických rozdílů mezi vybranými vazbami

Dalším předmětem mé studie byla analýza sémantických rozdílů mezi opisnými slovesnými vazbami salir + participium a venir + participium. Zjednodušeně tak lze říci, že jsem se zaměřila na studium rozdílů na sémantické rovině, která s sebou přináší užití stejného participia ve dvou různých vazbách (salir/ venir + participium).

Analýza této otázky však ukázala, že tuto oblast nelze zkoumat, popř. srovnat z toho důvodu, že ani jedna z výše zmíněných vazeb neobsahovala užití totožného přičestí. Nebylo tak možné srovnat, zda pomocné sloveso (salir/ venir) ovlivňuje sémantiku překladu plnovýznamového slovesa, tj. participia a zda má vliv na změnu významu v překladech nabízených korpusem InterCorp.

3.3. Analýza nejčastěji užívaných participií na korpusu CREA

Další korpus, jež podrobím frekvenční analýze, bude CREA, který je nabízen v elektronické podobě od Real Academia Española. Jedná se o referenční korpus („*El Corpus de Referencia del Español Actual*“), který nabízí databázi vhodnou

ke studiu slov, jejich významů a kontextů. Při práci s korpusem CREA se zaměřím na vyhledávání takových participií, která byla během předchozí práce s paralelním korpusem InterCorp vyhodnocena jako nejčastěji používaná v souvislosti s opisnými větnými vazbami.

V případě vazby *salir* + participium se budu zabývat participiem **beneficiado** a jeho užitím v oblasti legislativy (*justicia*, *legislación*), v Evropské unii (*Unión Europea*) a posledně ve sféře žurnalistiky (*periódicos*). Příčestím, na které se zaměřím v souvislosti s opisnou slovesnou vazbou *venir* + participium, bude **determinado**. Toto participium analyzuji ve stejných funkčních stylech jako participium *beneficiado*. Zmíněné okruhy budou vyhledávány v textech, které vznikly na území Španělska. Všechny uvedené a komentované příklady budou přejaty z korpusu CREA od Real Academia Española.¹¹⁹

3.3.1. Výskyt participia *beneficiado* v korpusu CREA a jeho analýza

Prvním příčestím, na které se zaměřím, je participium *beneficiado*. Toto participium budu vyhledávat v oblasti španělské justice a legislativy (pro srovnání s oblastí *Acquis* na InterCorpu), Evropské unie (pro srovnání s oblastí Evropského parlamentu na InterCorpu) a žurnalistiky na území Španělska (pro srovnání s oblastí *Presseuropu* na InterCorpu).

Průzkum oblasti španělské jurisdikce a legislativy

Jak jsem zmínila již dříve, jednou ze zkoumaných oblastí je sféra španělského práva, tj. legislativa a užívání opisných slovesných vazeb vyjadřujících pasivum v nich.

Výsledkem hledání bylo celkem 18 případů obsahujících příčestí *beneficiado*. Z celkového počtu však pouze čtyři výsledky obsahovaly výše zmíněné participium užitě společně s opisnou slovesnou vazbou *salir* + participium (viz příloha 3). Autorem všech výsledků byla „*prensa*“ (tisk, noviny) v rozmezí roku 1977 až 2002.

Výsledek hledání tak potvrdil již výše analyzovanou skutečnost na korpusu InterCorp, a to, že se ve španělském právním systému (*psaném*) užívá opisná slovesná vazba, ať už společně s participiem *beneficiado* či jiným příčestím, jen velmi zřídka.

---

¹¹⁹ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Banco de datos (CREA) [en línea]. *Corpus de referencia del español actual*. <http://www.rae.es>, [21. – 23. 4. 2017]

Průzkum oblasti novin

Dalším okruhem mojí analýzy byly noviny, tj. španělský tisk (prensa). I v tomto případě byla zkoumána frekvence užití opisné slovesné vazby salir + participia beneficiado. Výsledkem tohoto hledání bylo 258 příkladů obsahujících participium beneficiado. Jedná se o oblast, která přinesla největší množství výsledků. Zdrojem příkladů je tisk (prensa), ve kterém se objevilo toto participium v rozmezí let 1976-2003 (viz příloha 4).

Z dostupných materiálů jsem zjistila, že opisná slovesná vazba salir + beneficiado byla použita u 20 případů. Lze tak konstatovat, že se jedná o oblast, v níž je možné se setkat s přičestím beneficiado společně s pomocným slovesem salir z analyzovaných stylů nejčastěji.

Průzkum oblasti Evropské unie

Poslední oblastí, na níž jsem se zaměřila během analýzy frekvence výskytu participia beneficiado společně s opisnou slovesnou vazbou salir + participium, byla Evropská unie a její dokumenty.

Referenční korpus CREA nabídl 10 výsledků obsahujících přičestí beneficiado. Jejich autory byli např. Fernando Arroyo Ilera, Eduardo García de Enterría, Francisco Feo Parrondo či tisk (prensa). Výsledky hledání vznikly mezi lety 1988 a 2003.

Žádný z uvedených příkladů však nebyl relevantní pro výzkum z toho důvodu, že se participium beneficiado nevyskytovalo společně s výše zmíněnou opisnou slovesnou vazbou. Tato skutečnost však není shodná s výsledky analýzy v korpusu InterCorp, který nabídl pro tuto oblast celkem 116 výsledků, ve kterých byla použita vazba salir + participium beneficiado. Domnívám se, že tomu tak může být z toho důvodu, že korpus CREA nevyhledává dokumenty Evropského parlamentu nýbrž Evropské unie a nejedná se tedy o identickou oblast výzkumu. Z tohoto důvodu se mohou výsledky analýzy lišit.

3.3.2. Výskyt participia determinado v korpusu CREA a jeho analýza

Druhým participiem, na které se zaměřím během analýzy v korpusu CREA, je determinado a četnost jeho užití společně s opisnou slovesnou vazbou venir + participium. Toto participium bylo vybráno z toho důvodu, že se jedná o jedno z nejčastěji používaných příčestí, a to jak v oblasti španělských administrativně právních textů, tak v oblasti Evropského parlamentu či evropské žurnalistiky.

Průzkum oblasti španělské jurisdikce a legislativy

Zkoumaná sféra španělských zákonů a dokumentů s administrativně právní tematikou na korpusu CREA vyfiltrovala celkem 87 výsledků, v nichž bylo použito participium determinado. Jedná se případy, které se objevily v tisku či byly vytvořeny autory jako např. Odilia Pérez a Margarita Trallero, Ana Ponce Ramírez, Ana Mendoza Losada, Agustín Martínez-Bascuñán Picazo, Alberto Marcilla López či Joaquín Pérez Rey. Mnoho textů bylo i od anonymních autorů, jejichž identita není známa. Všechny vyhledané případy vznikly během let 1977-2004.

Analýza všech příkladů, které poskytl korpus CREA přinesla zjištění, že pouze jeden případ obsahuje příčestí determinado užitě společně s opisnou slovesnou vazbou venir + participium. Výsledek studie by tak mohl vést k mylnému závěru, že se vazba venir společně s participiem determinado v oblasti španělského práva užívá jen velmi zřídka. Tato skutečnost se však odchyluje od poznatků, které přinesl korpus InterCorp. Vazba venir byla s příčestím determinado použita celkem 50krát ze 188 celkových výsledků nalezených v oblasti Acquis. Domnívám se, že k tomuto rozdílu mohlo dojít buď z důvodu časového rozmezí, ve kterém korpus CREA vyhledává (výsledky hledání jsou pouze do roku 2004, je proto možné, že InterCorp zahrnuje i časově „mladší“ výsledky, proto je jich více) nebo kvůli tomu, že se nejedná o texty z identické oblasti (Acquis vs. „justicia, legislación“).

Průzkum oblasti novin

Další oblastí, která byla vybrána pro analýzu, byla žurnalistika. Referenční korpus CREA našel 1038 výsledků, ve kterých se objevilo participium determinado a zdrojem všech případů byl tisk. Velké množství výsledků znemožnilo analýzu této oblasti a z toho důvodu proto nebyla dále studována. Obecně tak lze říci, že španělští novináři používají participium determinado s vysokou frekvencí, není však možné říci, kolikrát bylo užito společně s opisnou slovesnou vazbou venir + participium.

Průzkum oblasti Evropské unie

Poslední zkoumanou oblastí byla Evropská unie a její dokumenty, ve kterých bylo použito přičestí determinado.

Pro oblast Evropské unie vyhodnotil korpus CREA celkem 70 výsledků, které obsahovaly výše zmíněné participium. Jednalo se o příklady z tisku, ale také od autorů jako např. Eduardo García de Enterría, Fernando Arroyo Ilena, Rafael Puyol Antolín, Andrés Precedo Ledo či María Pilar Gómez Yanci. Všechny vznikly v průběhu let 1988 až 1997. V žádném z případů, které byly vyhledány v korpusu CREA, však nebylo užito přičestí determinado v opisné slovesné vazbě venir + participium. Toto zjištění by mohlo vést k úvaze, že Evropská unie vůbec nevyužívá opisné slovesné vazby venir společně s participiem determinado pro vyjádření trpného rodu. Tato teorie by však nemusela být správná z toho důvodu, že analýza korpusu InterCorp ukázala, že oblast Evropského parlamentu je sférou, jež užívá opisnou slovesnou vazbu venir + determinado (bylo užito u celkem 24 příkladů).

Domnívám se, že k těmto rozdílným závěrům mohlo dojít buď z důvodu časového rozmezí, ve kterém korpus CREA vyhledává (výsledky hledání jsou pouze do roku 2004, je proto možné, že InterCorp zahrnuje i časově „mladší“ výsledky, proto je jich více) nebo z toho důvodu, že se nejedná o texty ze stejné oblasti (Evropský parlament vs. Evropská unie).

Závěr

Teoretická část mé bakalářské práce byla věnována analýze výrazových prostředků pasiva, kterými disponuje španělský jazyk. Zaměřila jsem se jak na pohled českých lingvistů, tak na to, jak toto „gramatické odvětví“ vnímají španělští lingvisté z pohledu rodilých mluvčích. Většina zdrojů, které jsem použila pro studium trpného rodu ve španělštině, vysvětluje pasivum obecně – jakým způsobem se tvoří, co jím lze vyjádřit či k jakým změnám na úrovni větných členů dochází. Jednalo se tedy především o vysvětlení tvorby pasiva pomocí slovesa **estar/ ser** a plnovýznamového slovesa ve tvaru participia. Já jsem se však podrobněji zaměřila především na ta díla, která nabízel i jiné způsoby, jimiž disponuje španělština pro vyjádření trpného rodu.

Jedním ze zdrojů, který nabídl pro mě zcela nový způsob, kterým lze vyjádřit pasivum ve španělském jazyce, byla kniha Bohumila Zavadila a Petra Čermáka *Mluvnice současné španělštiny*. Autoři se v oblasti pasiva věnují nejen obecně známému způsobu **estar/ ser** + participium, ale především opisným slovesným vazbám s participiem, jimiž lze ve španělštině vyjádřit pasivum. Mezi takové vazby řadí **quedar** + participium, **venir** + participium, **ir** + participium, **andar** + participium a **salir** + participium. Jak je popsáno v teoretické části, Zavadil a Čermák vysvětlují, že každou konkrétní opisnou vazbou lze vyjádřit rozdílné pasivní pojetí výsledného stavu (např. dodání odstínu distributivnosti atd.).

Španělští lingvisté věnují opisným slovesným vazbám jako způsobu pro vyjádření pasiva více pozornosti nežli čeští. Lingvisté z Real Academia Española pracují se všemi již výše zmíněnými opisnými vazbami v otázce španělského pasiva. U každé opisné vazby vysvětlují její význam, tj. jaký typ pasivního děje pojmenovává (a které jdou ruku v ruce s definicemi Zavadila a Čermáka). Vše demonstrují na mnoha praktických příkladech obsahujících probíranou gramatiku.

Luis García Fernández, španělský lingvista, a jeho kniha, která se věnuje všem opisným vazbám, kterými španělský jazyk disponuje, mi byl velmi přínosným zdrojem. Analyzované opisné slovesné vazby byly nejen velmi dobře vysvětleny, ale i demonstrovány na praktických příkladech, u nichž bylo možné ověřit pravdivost Fernándezových definic. I v tomto případě lze konstatovat, že významy jednotlivých opisných slovesných vazeb, které zmiňuje Fernández, se shodují jak s definicemi Zavadila a Čermáka, tak s Real Academia Española.

Studium všech vybraných zdrojů, které jsem použila pro teoretickou část, tak přineslo mnoho zjištění a otázek, které bylo nutno analyzovat a ověřit v praktické části bakalářské práce. Pro frekvenční analýzu výrazových prostředků pasiva, tj. vybraných opisných vazeb, byla zvolena metoda korpusového výzkumu.

Prvním korpusem, na který jsem se zaměřila byl český paralelní korpus InterCorp, ve kterém jsem zkoumala frekvenci užití opisných slovesných vazeb pro vyjádření pasiva. Zaměřila jsem se také na analýzu participií, se kterými se opisné slovesné vazby nejčastěji pojí, dále pak na jejich překlad do českého jazyka. České překlady jsem se rozhodla analyzovat z toho důvodu, aby bylo možné potvrdit (či vyvrátit) pravdivost definic opisných vazeb (tak, jak je nabízí Zavadil a Čermák, Real Academia Española a Fernández). Mým cílem bylo zjistit, zda jsou opravdu nositeli takového výsledného stavu, který je popisován v teoretické části.

Protože studuji španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod, jako oblast výzkumu jsem vybrala španělské právo, texty z evropského tisku Peseurop a dokumenty Evropského Parlamentu.

Opisná slovesná vazba **salir** a plnovýznamové sloveso v participiu bylo ve všech analyzovaných případech užito pro vyjádření změny stavu (jak definuje Luis García Fernández). I studium dokumentů z výše uvedených oblastí potvrdilo, že opisná slovesná vazba **andar** + participium slouží, dle Real Academia Española, pro pojmenování setrvání či kontinuity určitého děje. Analýza opisné slovesné vazby **venir** + participium, která je dle Real Academia Española způsobem, jímž lze vyjádřit příčinu určitého děje, i v tomto případě přinesla kladný výsledek, který potvrzuje pravdivost této definice. Ve všech zkoumaných případech byla totiž opisná slovesná vazba **venir** + participium nositelem tohoto pasivního významu. Vzhledem ke skutečnosti, že InterCorp nabídl pro opisné slovesné vazby **quedar** + participium a **ir** + participium velké množství výsledků, nebylo možné analyzovat chování, užití ani pravdivost definic pro tyto dvě vazby.

K potvrzení pravdivosti všech definic mi napomohla přítomnost českých překladů, kterými korpus disponuje a díky kterým bylo možné zmapovat a analyzovat význam každé vazby.

Výsledkem analýzy českých překladů je také skutečnost, že opisné slovesné vazby jsou do českého jazyka nejčastěji překládány slovesem **být**, popř. jiným ekvivalentním plnovýznamovým slovesem, čímž dochází v českém jazyce k neutralizaci opisné slovesné vazby. Tato skutečnost s sebou pak přináší změnu na rovině významu. Domnívám se, že opisné slovesné vazby nelze přeložit do českého jazyka doslovně z toho důvodu, že jimi čeština nedisponuje a přímý překlad by pak nedával smysl.

Dalším bodem, na který jsem se zaměřila při analýze v korpusu InterCorp, byl průzkum frekvence užití jednotlivých plnovýznamových sloves ve tvaru participia. Analýza mne dovedla ke zjištění, že opisná slovesná vazba **salir** + participium je v oblasti španělského práva nejčastěji užitá s příčestím **beneficiado**, v textech tisku Presseurop s participiem **reforzado** a Evropský parlament nejčastěji užívá opisnou vazbu taktéž společně s příčestím **beneficiado**.

Jednou z definic je, že opisná slovesná vazba **salir** + participium pojmenovává určitou změnu stavu. Tato vazba se pak dle Real Academia Española pojí nejčastěji s participii, která popisují bolest, škodu či újmu (je mezi ně řazeno: **dañado**, **derrotado**, **herido**, **perjudicado**), nebo naopak participia, která vyjadřují prospěch, užitek či zlepšení (patří mezi ně: **mejorado**, **beneficiado**, **reforzado**). Analýza frekvence užití jednotlivých příčestí potvrdila pravdivost tohoto tvrzení, protože výsledky nabízené korpusem InterCorp obsahovaly všechna výše zmíněná participia.

Studie opisné slovesné vazby **andar** + participium nepřinesla mnoho výsledků, které by mohly být analyzovány. Pro oblast administrativně právních textů nebyl nalezen žádný případ užití této vazby, proto jsem došla k závěru, že jazyk španělského právního systému nevyužívá této opisné slovesné vazby pro vyjádření trpného rodu. Presseurop nabídl užití participia **ocupado** a **preocupado** a v Evropském parlamentu byla užitá vazba andar společně s participiem **diseminado**.

Studie poslední opisné slovesné vazby **venir** + participium mě dovedla ke zjištění, že v oblasti práva se pojí nejčastěji s příčestím **determinado**, Presseurop a Evropský parlament užívá tuto vazbu nejvíce s participiem **acompañado**.

Z výsledku předchozího rozboru vyplynula i možnost další studie. Korpusovou analýzu jsem se rozhodla rozšířit o průzkum sémantických rozdílů, které pramení z užití rozdílné opisné slovesné vazby (**salir** + participium/ **venir** + participium), ale stejného participia.

Výsledkem studie sémantických rozdílů bylo zjištění, že každá opisná vazba se pojí s rozdílnými participii, proto nebylo možné provést srovnání ekvivalentních příkladů a nebylo možné zkoumat sémantické rozdíly, které vyplývají z užití stejného participia v rozdílné opisné vazbě.

Posledním bodem v praktické části byl průzkum frekvence užití opisných slovesných vazeb **salir** + participium a **venir** + participium ve španělském referenčním korpusu CREA poskytovaným v elektronické podobě od Real Academia Española. Pro oblast výzkumu byla zvolena španělská legislativa a jurisdikce, Evropská unie a žurnalistika na území Španělska. Analyzována byla frekvence užití příčestí **beneficiado** společně s pomocným slovesem **salir**, dále pak participium **determinado** s pomocným slovesem **venir**. Výsledkem analýzy bylo, že opisná slovesná vazba **salir** + **beneficiado** byla v oblasti španělské jurisdikce a legislativy užitá u 4 vyhledaných případů, ve španělském tisku se objevila 20krát a v dokumentech Evropské unie nebylo participium **beneficiado** užitou ani jednou v opisné slovesné vazbě. Studie opisné vazby **venir** + **determinado** pak přinesla následující výsledky: španělská jurisdikce a legislativa obsahuje jedno užití příčestí **determinado** v opisné vazbě obsahující pomocné sloveso **venir**, oblast španělských novin nemohla být zkoumána z důvodu vysokého počtu nalezených výsledků a texty Evropské unie neobsahovaly žádné užití **venir** + **determinado**.

El resumen

En mi tesis decidí explorar el tema de la voz pasiva en español. La parte teórica del trabajo la dividí en dos bloques – el primer bloque lo enfoqué en los lingüistas checos; como ven la voz pasiva ellos, qué tipos de voz pasiva existen en español, qué manera tiene la lengua española para expresar la voz pasiva y qué frases ponen los lingüistas en los libros para demostrar la teoría en casos prácticos.

La mayoría de los lingüistas checos explica el tema de la voz pasiva usando solamente la construcción **estar/ ser** + participio. Por lo cual decidí prestar más atención al punto de vista de los lingüistas checos Zavadil y Čermák, que en relación con la voz pasiva hablan sobre la llamada “**pasiva resultativa**”. Este concepto explica que una de las maneras de las que dispone la lengua española para expresar la voz pasiva son las perífrasis verbales con participio. Zavadil y Čermák incluyen entre las perífrasis verbales con este uso: **quedar** + participio, **ir** + participio, **salir** + participio, **andar** + participio y al final **venir** + participio. Cada una de las perífrasis mencionadas posee un significado diferente. Esto significa que a través de cada una podemos ver un estado pasivo distinto. El siguiente bloque se dedica a la perspectiva que tienen los lingüistas españoles. Gracias a la Real Academia Española y Luis García Fernández (que dedicó un libro entero a las perífrasis verbales) pude estudiar qué significado expresan las perífrasis verbales con participio y aprenderlo a través de los casos/frases prácticas dadas por los autores.

La perífrasis verbal **quedar** usada junto con el verbo en participio, expresa cambio de estado o permanencia de un cierto estado. A través de la perífrasis **salir** + participio podemos nombrar cambio de estado o experimentación, manifestación, constatación. La perífrasis verbal **andar** y verbo en participio la usamos para expresar permanencia o continuidad de un estado. **Venir** + participio nombra cierta disposición o presentación o, igualmente, una causa o vínculo necesario. La última perífrasis que analicé fue **ir** con verbo en participio con la que expresamos permanencia de estado.

Así podemos ver que aunque muchas de las perífrasis coinciden en los estados que nombran, hay diferencias en el significado que expresan. Esto significa que cada una requiere un uso distinto según la situación.

En la parte práctica de la tesis me dediqué a hacer un análisis profundo, hecha en corpus. El primero que sometí a la investigación fue InterCorp, corpus paralelo, donde analicé el apareamiento de las perífrasis verbales **salir**, **andar** y **venir** + participio junto con sus traducciones al checo. Desgraciadamente no pudieron ser analizadas por la culpa de gran número de resultados dados por el corpus InterCorp.

Decidí realizar mi investigación en distintas áreas: primero **Acquis** – derecho y legislación española, después la prensa europea llamada **Presseurop** y por último el **Parlamento europeo**. Me enfoqué sobre todo en la frecuencia del uso de cada una perífrasis, en los participios con los que más aparecían y también en las traducciones equivalentes al checo donde pude analizar los métodos que usan los traductores checos para traducir las perífrasis verbales al checo.

El análisis produjo varios resultados muy interesantes. Gracias a las presentes traducciones al checo en el corpus InterCorp pude ver el uso de las perífrasis verbales en cada una de las frases junto con su traducción y ese estudio afirmó la corrección de las definiciones mencionadas más arriba. Cada frase, cada caso, nombraba el estado que estaba de acuerdo con las definiciones.

El estudio de las traducciones al checo descubrió que la mayor parte de los traductores checos traducen las perífrasis verbales con participio a través del verbo **být** u otro verbo porque la lengua checa no dispone de las perífrasis verbales y la traducción exacta de las perífrasis no sería la mejor opción puesto que en checo carecería de sentido. InterCorp indicó el número de apariciones de cada perífrasis buscada en las áreas seleccionadas. Por lo tanto, pude analizar que perífrasis era la más usada para expresar la voz pasiva en español. El resultado fue que la que más se usa es **quedar** + participio (que ofreció tantos resultados que no pudo ser investigada detalladamente) y la menos frecuente es la perífrasis **andar** + participio.

Otra cuestión analizada en la parte práctica fue la frecuencia del uso de ciertos participios. El resultado de la investigación es el siguiente: en la legislación española la perífrasis **salir** se une a menudo con el participio **beneficiado**, la prensa europea Presseurop usa con mucha frecuencia junto con esta perífrasis el participio **reforzado** y el Parlamento europeo, igual que en la legislación, utiliza con más frecuencia el participio **beneficiado**. La exploración de la perífrasis **andar** + participio mostró, que la legislación española no contiene ningún caso donde apareciera la perífrasis mencionada. Presseurop usó la perífrasis junto con los participios **ocupado** y **preocupado**, y el Parlamento europeo junto con el participio **diseminado**. La última perífrasis analizada,

venir + participio, produjo el resultado que en la legislación española aparece la perífrasis más frecuente con el participio **determinado**, la agencia de prensa Presseurop e igualmente el Parlamento europeo utilizan a menudo el participio **acompañado**.

La siguiente cuestión en la que me enfoqué fue en el análisis de la diferencia semántica causada por el uso de perífrasis distintas junto con un idéntico participio. Esta investigación, desgraciadamente, no tuvo ningún éxito por el motivo de que cada perífrasis verbal usaba participios distintos, así que no pudieron ser comprobados.

El segundo corpus donde realicé mi investigación fue el CREA de Real Academia Española. Puesto que el análisis anterior en el corpus InterCorp me dio información sobre los participios más frecuentes, decidí analizar en CREA la frecuencia de uso de los participios **beneficiado** y **reforzado** junto con las perífrasis **salir** + participio y **venir** + participio.

Esta cuestión fue explorada en áreas parecidas a las del corpus InterCorp; por eso seleccioné “justicia y legislación” como área equivalente de “Acquis”, “periódicos” como equivalente de “Presseurop” y por fin “Unión europea” como el área más parecida a Parlamento europeo.

El participio beneficiado apareció en los documentos de justicia y legislación española junto con la perífrasis verbal salir (+ participio) en 4 casos, en los periódicos en 20 casos y los documentos de la Unión europea no disponían de ningún uso de este participio junto con la perífrasis. El análisis de la perífrasis verbal venir usada con el participio determinado determinó que los documentos de justicia y legislación contenían un solo caso de uso de venir + determinado. La frecuencia del uso de la perífrasis verbal venir junto con el participio determinado en los periódicos españoles no pudo ser analizada por el gran número de resultados (de frases que contenían el participio determinado). Los textos de la Unión europea no ofrecieron ningún caso del uso del participio determinado junto con la perífrasis verbal buscada.

Seznam použité literatury a zdrojů

Monografie

- Čermák J.: Morfología española, Univerzita Palackého v Olomouci 2008.
- García Fernández, Luis: Diccionario de Perífrasis Verbales, Madrid, Gredos 2006.
- Králová, J. a kol.: Moderní gramatika španělštiny, Plzeň 1999.
- Real Academia Española: Nueva gramática de la lengua española, 2 vols., Madrid Espasa Libros 2010.
- Spitzová, E: Morfología española, Masarykova Univerzita Brno 2001.
- Zavadil B. – Čermák P.: Mluvnice současné španělštiny (Lingvisticky interpretační přístup), Karolinum, Praha 2010.

Internetové zdroje

- Čermák, P. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – španělština, verze 9 z 9. 9. 2016*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>, vyhledáváno ve dnech 1. – 25. 4. 2017
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: Banco de datos (CREA) [en línea]. *Corpus de referencia del español actual*. <http://www.rae.es>, [21. – 23. 4. 2017]

Seznam příloh

Příloha č. 1

The screenshot displays the KonText search interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'KonText', 'SyD', 'Morfio', 'KWords', 'Treq', 'Wiki', 'Podpora', and 'Biblio'. On the right side of the navigation bar, there are links for 'Přihlášení', 'Registrace', and 'English'. Below the navigation bar, the 'kon text' logo is visible, followed by a menu with options: 'Query', 'Corpora', 'Save', 'Concordance', 'Filter', 'Frequency', 'Collocations', 'View', and 'Help'. The main content area is titled 'Search in the corpus' and shows the following details:

- Corpus:** InterCorp v9 - Spanish
- Query type:** CQL
- Query:** [lemma="salir"] [tag="VLadj"]
- Default attribute:** tag

Below the main search area, there is a section for 'Aligned corpora' with a dropdown menu set to 'InterCorp v9 - Czech'. Underneath, there are options for 'Contains', 'Query type: Basic', and a 'Query' input field. At the bottom of the interface, there are buttons for 'Refine selection' and 'Reset selection'.

Příloha č. 2

kontext Query Corpora Save Concordance Filter Frequency Collocations View Help

Corpus: InterCorp v9 - Spanish | Query: salir, VLadJ, Acquis (11 hits) Shuffle: ✓

Hits: 11 | i.p.m. Calculate | ARF: 2.08 | Result is shuffled 1 / 1

Line selection: simple | Attributes:

	InterCorp v9 - Spanish	InterCorp v9 - Czech
☐	_ACQUIS Tanto los bancos como los consumidores saldrán beneficiados ante una situación de igualdad de condiciones en toda la UE. </p>	_ACQUIS Zajištění shodných konkurenčních podmínek je v zájmu bank i spotřebitelů. </p>
☐	_ACQUIS que , con tal fin , el hecho de que una parte sustancial de la producción salga cubierta por contratos celebrados antes de la cosecha e incluso para varios años puede facilitar el análisis de previsiones del desarrollo del mercado ;	_ACQUIS že skutečnost , že podstatná část produkce je prodána na základě smluv uzavřených před sklizní a dokonce i na několik let , může usnadnit předběžnou analýzu rozvoje trhu ;
☐	_ACQUIS Sin embargo , el presidente y los vicepresidentes no podrán salir reelegidos inmediatamente después de ocupar tales cargos durante dos mandatos consecutivos de tres años .</p>	_ACQUIS Nicméně nelze opakovaně zvolit předsedu a místopředsedy výboru na dvě po sobě následující tříletá funkční období .</p>
☐	_ACQUIS La cooperación oficiosa que se da actualmente entre los Estados miembros saldría beneficiada si se dispusiese de un marco más formal .</p>	_ACQUIS Formálnější rámec by posílil současnou neformální spolupráci mezi členskými státy v této oblasti .</p>
☐	_ACQUIS 1.8 El CESE estima también que la política de los consumidores puede salir desfavorecida en el cálculo general de un presupuesto de base única y que una decisión separada para cada una de las políticas de la UE , tal como era el caso hasta la fecha , presenta ventajas para las dos vertientes en cuestión , en particular en una situación de crisis institucional y de incertidumbre preocupante sobre las perspectivas financieras como la que se vive en la actualidad .	_ACQUIS 1.8 EHSV má za to , že spotřebitelská politika by mohla vyjít poškozená z obecného rozpočtu jednotného rozpočtu , a že tedy oddělené rozhodnutí pro každou z politik EU , jak tomu bylo doposud , představuje výhody pro obě strany , zejména v současné situaci institucionální krize a nejistých finančních výhledů .
☐	_ACQUIS También el diálogo social y la sociedad civil saldrán beneficiados de la respuesta que se dé a los cambios demográficos .</p>	_ACQUIS I sociální dialog a občanská společnost budou při překonávání demografických změn zapotřebí .</p>
☐	_ACQUIS Por otra parte , es ciertamente posible que si la Comisión no hubiera identificado los elementos que faltaban en la información esto habría afectado al fondo de la decisión sobre la concentración y de esta forma KLM podría haber salido beneficiada .</p>	_ACQUIS Navíc je jisté možné , že kdyby Komise nezjistila , že některé z těchto informací chybí , nebyly by doplněny a jejich další absence by byla významně ovlivnila konečné rozhodnutí o sloučení , a to způsobem , ze kterého by měla prospěch společnosti KLM .</p>

Prólloha č. 3

Concordancias (RAE)

Consulta:	beneficiado, en todos los medios, en CREA, en Justicia, legislación, en ESPAÑA
Resultado:	19 casos en 17 documentos.

OBTENCIÓN DE EJEMPLOS

Concordancias:
 Normal:
 Clasificación:
 Izda (1)

Agrupación:
 Marcas:

Cómo citar el CORPUS

Concordancias.

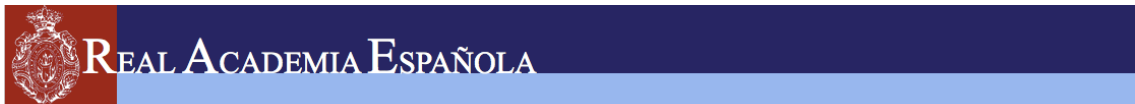
Pantalla: 1 de 1. Ver párrafos

Nº	CONCORDANCIA	AÑO	AUTOR	
1	de inhabilitación. Juan Guerra podría verse ahora	beneficiado por la entrada en vigor del nuevo Código **	1995	PRENSA
2	insisto en que no creo que sea un grupo u otro el	beneficiado; más aún teniendo en cuenta las lógicas a **	1985	PRENSA
3	e de Enron, podría salpicar a su partido, que fue	beneficiado en menor medida de las aportaciones de la **	2002	PRENSA
4	ori" y concluye que "un dirigente de la CPP se ha	beneficiado de información privilegiada". Ganancia fá **	1989	PRENSA
5	dad. La propia Administración es la que más se ha	beneficiado hasta ahora del reparto. UGT tiene en uso **	1985	PRENSA
6	rante el Gobierno de Violeta Chamorro, al haberse	beneficiado de créditos, avales y sobregiros bancario **	1997	PRENSA
7	le este requisito cuando se es acusado de haberse	beneficiado de los fondos reservados por un medio cuy **	1995	PRENSA
8	para afirmar que los criminales "podrían haberse	beneficiado de protecciones". Así, destacan que en el **	1997	PRENSA
9	de 1983 según las cuales José Terceiro se habría	beneficiado indebidamente en el asunto de Uteco y la **	1984	PRENSA
10	Respecto a los indultos -añade la agencia- se han	beneficiado a lo largo de la semana pasada 37 recluso **	1977	PRENSA
11	os les sorprendieron vendiendo droga y que se han	beneficiado de su posición de arrepentidos han sido c **	1997	PRENSA
12	junio. Todos los comparecientes menos uno se han	beneficiado de una reducción de pena. Durante esta se **	1977	PRENSA
13	liado. Martín Llevot es el guardia que saldrá más	beneficiado del indulto, ya que su condena se eleva a **	1994	PRENSA
14	Quail, "por lo que indirectamente también resultó	beneficiado". Para el juez, Narciso de Mir, en nombre **	1994	PRENSA
15	producto -el niño-, se daba por hecho que saldría	beneficiado. Después estaban los contactos (médicos, **	1980	PRENSA
16	l que, por el momento, el único que está saliendo	beneficiado es el ex gobernador del Banco de España. **	1994	PRENSA
17	tización de la Justicia. Y no porque vaya a salir	beneficiado este grupo o aquél, sino porque el compon **	1985	PRENSA
18	ería el español. En ese caso, Marco Polo se vería	beneficiado y reducida su pena a no más de 12 años, m **	1988	PRENSA

Ir arriba Pantalla: 1 de 1. Ver párrafos

Nueva consulta: [CREA](#) [CORDE](#) [Nómina de autores y obras](#) [Ayuda.](#)

Príloha č. 4

Concordancias (RAE)

Consulta:	beneficiado, en Periódicos, en ESPAÑA
Resultado:	258 casos en 247 documentos.

OBTENCIÓN DE EJEMPLOS

Recuperar	Concordancias: Normal	Clasificación:	1zda (1)
Agrupación:		Marcas:	

Cómo citar el CORPUS

Concordancias.

Pantalla: 10 de 11. Siguiente 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 Ver párrafos

Nº	CONCORDANCIA	AÑO	AUTOR
226	en cuenta que, a igualdad de puntuación, saldría beneficiado, nos encontramos con que la distancia rea	** 1994	PRENSA
227	po de duelos al amanecer es que el único que sale beneficiado es el enemigo. Y cuando hablo de enemigo	** 2004	PRENSA
228	Si de esa lucha entre gigantes el consumidor sale beneficiado, la daremos todos por bien empleada. ANGE	** 1996	PRENSA
229	paramos con el cenutrio de Rourke cualquiera sale beneficiado, y un poquito de "Cita a ciegas". Lo demás	** 1997	PRENSA
230	convencido va a ganar la Liga, y yo también salgo beneficiado con el traspaso, por lo que ganamos los d	** 1988	PRENSA
231	criminada y cruel del terrorismo. Nadie ha salido beneficiado de ello, sino los propios terroristas. La	** 1987	PRENSA
232	l que, por el momento, el único que está saliendo beneficiado es el ex gobernador del Banco de España.	** 1994	PRENSA
233	ara distribuir el juego y el equipo de Sáez salió beneficiado. Además, Ismael hizo una excelente labor	** 1997	PRENSA
234	y políticas aparte, el buen espectador va a salir beneficiado. MANUEL HIDALGO	** 1994	PRENSA
235	que sí están de acuerdo es que quien podría salir beneficiado con esta votación es el ex presidente Buc	** 1997	PRENSA
236	tización de la Justicia. Y no porque vaya a salir beneficiado este grupo o aquél, sino porque el compon	** 1985	PRENSA
237	, menos el representante del partido teóricamente beneficiado. Porque la sorpresa, relativa, surgió cua	** 1995	PRENSA
238	caban todos, erraban todos, pero siempre había un beneficiado, el Madrid. El balón y la pista se muestra	** 1986	PRENSA
239	res los indultos que se tramitan, aunque el único beneficiado ha sido, hasta el momento, el ex capitán	** 1985	PRENSA
240	n vistas a su encuentro con Gorbachov. Kohl se ve beneficiado así ante las elecciones generales que ten	** 1986	PRENSA
241	e aquí la primera crítica; el accionista no se ve beneficiado de forma directa de las deducciones a que	** 1994	PRENSA
242	los productores y que el consumidor final se vea beneficiado con un recibo de la luz mucho más barato.	** 1996	PRENSA
243	20% de los funcionarios, pues el otro 80% se verá beneficiado por homologaciones o derivas, como los 30	** 1988	PRENSA
244	ás de la ventaja de recuperar a Helguera, se verá beneficiado por las numerosas bajas del rival (Acuña,	** 2001	PRENSA
245	era que el camino hacia el socialismo no se vería beneficiado por la unión del P. S. P. con el P. S. O.	** 1978	PRENSA
246	ería el español. En ese caso, Marco Polo se vería beneficiado y reducida su pena a no más de 12 años, m	** 1988	PRENSA
247	vicios. Siniestralidad.- El conductor puede verse beneficiado o perjudicado por este aspecto. La mayorí	** 1996	PRENSA
248	premeditada pero fue el Estudiantes quien se vio beneficiado al final. Ya está dicho que el Imobank "	** 1980	PRENSA
249	) Tan es así que hasta el sector editorial se vio beneficiado al sacar ediciones especiales y minúscula	** 1989	PRENSA
250	ganador en Sydney tras la lesión de Moyá, se vio beneficiado de nuevo de los problemas del estadounidense	** 2004	PRENSA

Ir arriba Pantalla: 10 de 11. Siguiente 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 Ver párrafos

Nueva consulta: [CREA](#) [CORDE](#) [Nómina de autores y obras](#) [Ayuda](#).